

Poštarina plaćena u gotovu

ŠUMARSKI LIST

BROJ 2.

UREDNIK PROF. DR. A. UGRENOMIĆ

FEBRUAR 1928.

ŠUMARSKI LIST

IZDAJE JUGOSLOVENSKO ŠUMARSKO UDRUŽENJE

Uređuje redakcioni odbor

Glavni i odgovorni urednik: profesor dr. Aleksandar Ugrenović.

ŠUMARSKI LIST

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—4 štampana arka

Članovi REDOVNI J. S. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog godišnjeg doprinosa od 100 Din.

Članovi POMAGACI a) kategorije plaćaju godišnje 50 Din.

b) * * * * * 100 Din.

Članovi UTEMELJITELJI I DOBROTVORI dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 odnosno 3000 Din.

Pretplata za nečlanove iznosi godišnje 100 Din.

CLANARINA I PRETPLATA SE SALJE na ček J. S. U. 34.293 III na adresu Jugoslovenskog Šumarskog Udrženja, Zagreb, Vukotinovićeva ulica 2.

UREĐNIŠTVO I UPRAVA nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićeva ulica 2. Telefon 6-60.

ZA OGLASE PLAĆA SE:

ZA STALNE oglase (fuserate) kao i za dražbene oglase:

$\frac{1}{2}$ strana 500 (petstotina) Din — $\frac{1}{4}$ strane 175 (stošesetadesetpet) Din.

$\frac{1}{8}$ strane 300 (tristotine) Din — $\frac{1}{16}$ strane 90 (devedeset) Din

Kod trostrukog oglašavanja dale se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dva-aesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

UPRAVA

GOSPODI SARADNICIMA

Da bi se uređivanje »Šumarskog List« moglo provesti što lakše i brže, upravljamo ovu molbu Gospodi saradnicima.

CLANCI neka obrađuju što savremenije teme, u prvom redu praktična pitanja. Teorijski radovi dobro su nam došli. Za svaki prevod treba pribaviti dozvolu autora. — Dobro su nam došle sitne vlijesti o svim važnijim pitanjima i dogadjajima u vezi sa šumarstvom. — RUKOPISI neka su po mogućnosti pisani mašinom, samo izuzetno rukom. Pisati treba samo na neparnim stranicama. Sa desne ivice svake stranice treba ostaviti prazan prostor od tri prsta širine. Rečenice treba da su kratke i lasne. Izbor dijalektika i pismena prepustjen je piscu. Rukopisi se štampaju onim dijalektom i pismom, kolim su napisani, ukoliko autor izričivo traži promjenu. — SLIKE, u prvom redu dobrili pozitivi na glatkom (ne hrapavom) papiru, neka ne budu ulijepljeni u tekst već zasebno. Ako se šalju negativi, treba ih zapakovati u čvrste kutije. — CRTEZI neka budu izvedeni isključivo tušem (nikako ne tinta) na bijelom (ne žutom) risaćem papiru. Mjerilo na kartama treba označiti samo olovkom. — HONORARI za originalne članke 40 Din, a za prevede 20 Din po štampanoj stranici. — SEPARATNI OTISCI moraju se zasebno naručiti, 100 komada 200 Din po arku. Trošak snosi pisac. — Oglase, lične i društvene vijesti treba slati Upravi a ne Uredništvu.

UREDNIŠTVO

REVUE FORESTIÈRE

POUR LES AFFAIRES FORESTIÈRES, DE L'INDUSTRIE ET DU
COMMERCE DES BOIS.

Rédigée par le Comité de Rédaction

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović.

Edition de l'Union Forestière Yougoslave 2, Rue Vukotinović Zagreb,
Yougoslavie. — Parait chaque mois. Conditions de l'abonnement pour
l'étranger Din 120 par an. — Résumés en langue française.

ŠUMARSKI LIST

GODINA 52. FEBRUAR 1928.

ALEKSANDAR UGRENOVIĆ

ZAKON O ŠUMAMA

Rezultat šumarskog zakonarstva od dana stvaranja naše nacionalne države do danas, dakle nemalo jedan decenij, posve je negativan. Najveća je negativnost ovoga rada u samoj činjenici, da se i sam projekat Zakona o Šumama još uvijek nalazi u teškim porodajnim mukama. Nije koristilo, da je Ministarstvo Šuma i Rudnika od najprvih početaka nailazilo na živu inicijativu i konzultativnu saradnju najjačeg foruma šumarskih stručnjaka, Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja. Nije koristilo, što je to Udruženje domijelo dva gotova projekta sa opširnim i temeljitim obrazloženjem (Ružićev i Ugrenovićev). Nije vrijedilo ni to, što je u taj nesebični rad uložen golem trud, i što su predstavnici našeg Udruženja, pored toga rada, uzimali učešća u brojnim sjednicama i anketama, sazivanim po vlasti a u cilju pretresanja Zakona o Šumama.

Uvijek su sa promjenom političkoga kurza odnosno režima zastali radovi oko izrade zakona ili su se pomaljali u vidu novih redakcija. Posve je razumljivo, da je u ovako dugom procesu stvaranja Zakona o Šumama morao da pretrpi kojekakove izmjene u pozitivnom i negativnom smjeru.

Izgleda kao da bi ove godine Zakon o Šumama, na kraju krajeva, ipak morao da dođe pred Skupštinu. Naše Udruženje, čim je saznalo za ovu mogućnost, smatralo je potrebnim, da i ovaj put rekne svoje mišljenje o najnovijem projektu Zakona o Šumama, koji je izrađen u Ministarstvu Šuma i Rudnika. Upravi Udruženja uspjelo je da dobije jedan primjerak, da ga umnoži, da ga razdijeli među svoje članove i da ga stavi na dnevni red svoga vanrednoga zbora, koji bi se imao uskoro održati u Beogradu. Upravni Odbor Udruženja pozvao me da izradim mišljenje o tom najnovijem projektu i da preuzmem dužnost izvjestioca na odnosnom zboru. Ja sam se prihvatio prve dužnosti, da iznesem svoje mišljenje o pomenutom projektu. No nažalost nisam mogao da preuzmem druge dužnosti — dužnosti izvjestioca na samome zboru. Da udovoljim prvoj i važnijoj želji nagnao me osjećaj moralne odgovornosti, da kao autor projekta, koga je u svoje vrijeme prihvatilo Udruženje odnosno njegova

Uprava kao projekat većine, istrajem do kraja u borbi za načela, koja sam i dosada branio. No nisam mogao da prihvatom, za me častan poziv, da budem lično izvjestilac na samome zboru. Tko poznaje moje zdravlje i moj rad u Udruženju zna vrlo dobro, da ja već čitav niz godina otklanjam sve one funkcije i časti u Udruženju, koje su vezane o fizički napor putovanja. Kako je poznato, ja sam posljednji put uzimao učešća na zboru u Ljubljani godine 1923. No i onda sam, radi oboljenja, morao da ostavim zbor i da se vratim u Zagreb. Na zborovima u Sarajevu (1924.), Dubrovniku (1925.), Zagrebu (1926.), i Beogradu (1927.), uopće nisam uzimao učešća, osim što sam o proslavi 50-godišnjice Udruženja prisustvovao samo otvaranju zbora u Zagrebu. Ovo sam dužan naglasiti, da se ne bi i ovaj put našlo ljudi, koji bi iz ovih činjenica povlačili posve proizvoljne i tendencijozne zaključke.

Povodom toga što ne ču moći da sam lično branim projekat Udruženja i prigovore, koji su iznešeni protiv najnovijeg ministarskog projekta, zamolio sam druga gosp. ing. dr. Žarka Miletića, inspektora Ministarstva Šuma i Rudnika, da on u ime moje preuzme funkcije izvjestioca. Ovo sam učinio iz razloga, što je gosp. ing. dr. Žarko Miletić najistrajnije zajedno sa mnom branio prvotni projekat našeg Udruženja, pa i onda, kad su odnosne ankete kod Ministarstva Šuma i Rudnika trajale i po nekoliko sedmica.

Da bi omogućio i široj šumarskoj javnosti da se za vremena upozna sa sadržinom moga referata odnosno mišljenja, iznosim ga evo u Šum. Listu. Prirodno je da prepostavljam, da je čitalac proučio moje dosadanje radeve o Zakonu o Šumama, koji su izlazili u Šumarskom Listu u posljednjih 5 godina, a naročito publikacije iz godine 1923.¹ ²

U ovom referatu ograničit ću se samo na najvažnije. Jedno iz razloga, što beogradski zbor, koji ima tako obilni dnevni red a vrlo malo vremena, ne će nikako moći da uđe u onaj detalj, kako je to moguće na sjednicama i anketama, koje traju ne samo dane i sedmice već i mjesec. Drugo iz razloga, što je sav detalj, u kojem su iznešeni prigovori i gledišta Udruženja, razrađen u pomenutim publikacijama, pa bi posve suvišno bilo ponavljati sav taj detalj. No radi preglednosti ja ču ovo svoje mišljenje razraditi u dvije zasebne grupe kao opće i kao specijalne primjedbe. Na kraju svojih izvoda povući ću iz tih primjedaba zaključke načelne prirode odnosno iz njih izgraditi predlog: kakovo gledište treba da zauzme naše Udruženje prema najnovijem projektu Zakona o Šumama.

OPĆE PRIMJEDBE

Zakon nema obrazloženja (motiva). Ovo je najveći njegov nedostatak. Izrađivači kao da su pregledali fundamentalnu važnost obrazloženja, iako je i publikacijama i na anketama svagda naglašavana ta važnost. Dok je za provođenje nekoga Zakona, koji je već stao na snagu, odlučan u prvom redu njegov tekst, dotle je za raspravljanje nekoga Zakona, koji se nalazi tek u stadiju stvaranja, daleko važnije obrazloženje nego sam tekst. Zakon sam kao takav nije krajni cilj. On je samo

¹ Угреновић: „Закон о Шумама“ (Текст). Јубљана 1923.

² Ugrenović: »Šumarsko-politička Osnovica Zakona o Šumama« (Motivi). Ljubljana 1923.

sredstvo, samo instrumenat, kojim se misli doseći neki cilj. Zakon o Šumama samo je instrumenat šumarske politike. Poznavanje instrumenata još nikako ne mora da znači poznавање cilja. Zakon ne smije da bude prosta i mrtva brojanica ili šareni mozaik zakonskih članova. On treba da je sistematski izgrađeni te šumarsko-političkim, nacionalno-ekonomskim i pravnim načelima duboko oduhovljeni organizam, koji je tačno podešen cilju, za kojim ide zakonodavac.

Nestašica obrazloženja povlači za sobom čitav niz defekata. Prije svega iz gologa teksta nije moguće prosuditi, kojima se načelima rukovodio izradivač najnovijega projekta Zakona o Šumama, da bi dosegao izvjesni šumarsko-politički ili nacionalno-ekonomski cilj. A ne vidi se ni koji su to sve ciljevi. Ovaj defekat ima još zasebnu važnost za najnoviji ministarski projekt. Istorija je činjenica, da je naše Udruženje, rukovođeno interesom otadžbine, jednoč već porušilo jedan ministarski projekt i izgradilo novi svoj projekt, kojega je Ministarstvo Šuma i Rudnika uzelo za osnovicu svoga rada. No prebačeno je težište rada na obrazloženje a ne tekst. U tom obrazloženju opširno su objašnjene sve neispravnosti i svi nedostaci prvog ministarskog projekta. Najnoviji projekt Ministarstva Šuma i Rudnika trebao je obrazloženje iz dva naročita razloga. Jedno, da se oslabe ili obez krijepe svojevremeni argumenti Udruženja, a drugo, da se opravdaju i odbrane argumenti Ministarstva.

Zakon o Šumama obuhvata suviše heterogenu i komplikovanu materiju, da bi se moglo napuštati obrazloženje a iznositi tu materiju u formi suštoga zakonskoga teksta. Bez obrazloženja težak je studij nekoga Zakona i samim stručnjacima a kamo ne će biti Narodnoj Skupštini, čiji su poslanici u pitanjima šumarstva laici. Naposljetku, obrazloženje jest od neosporno velike važnosti za provođenje zakona. Baš se njega hvata praksa, kad god nedostaje mrtvo slovo zakona i kad god treba utvrditi, koje su intencije rukovodile zakonodavca kod stvaranja samoga zakona.

Grupisanje materije provedeno je u glavnome prema projektu Udruženja. No učinjene su ipak dvije promjene. Prije svega šumarsko-polička naredenja, pod imenom »šumsko-zaštitne odredbe«, zamijenila su svoj položaj sa propisima o šumskoj upravi. Drugo, umjesto samih prelaznih naredenja nalazimo u posljednjem dijelu najnovijeg ministarskog projekta još i završne odredbe.

Permutacijom šumarsko-poličkih i šumarsko-administrativnih naredenja poremećen je prvotni logički i sistematski slijed grupa. Iz zakonskog teksta nije moguće da se razbere, zašto je to učinjeno. No neopravdanost ovoga permutiranja posve je očita. Ne samo sa gledišta nauke (veća važnost tla nego sastojine po šumarsku privredu) već i sa čisto praktičnog zakonskog gledišta (veća važnost policijskih ograničenja, koja vrijede za sve kategorije sopstvenika) ovo je permutiranje posve neumjesno. Donositi propise o organizaciji šumarske službe prije nego li je izložena priroda i obim onih radova, s kojima se ima da se bavi ta služba, bilo bi od prilike onako, kao kad bi se u tehničkom opisu neke mašine najprije prikazivalo funkcionisanje neke mašine, a onda tek opisivale njene česti i rad tih česti — umjesto obrnuto. Ova nezgrapnost naročito iskače, kad se uoči, da administrativni postupak (čl. 39. do 48.) govori o formalnostima samoga postupanja vlasti a da čitaocu nije jasno, o čemu se zapravo govori. Da je ostao nedirnut prvotni raspored ma-

terije, ne bi došlo do ove neumjesnosti. Mi ne znamo, da li su to pre-mještanje izvodili šumarski stručnjaci ili partijski ljudi. Ako su to učinili stručnjaci, onda su dokazali, da ne poznaju niti naučne osnovice toga pitanja niti savremenog zakonodavstva. Najsavremeniji evropski Zakon o Šumama, Švajcarski,³ govori o šumarskoj policiji prije čl. 1., 2., 3. i 4. nego i o jednom drugom pitanju. Ako je u igri upliv partijskih ljudi, onda je to, izgleda, učinjeno, da se ne bi odmah na početku Zakona povredila ona osjetljivost naroda u pitanju zaštite šume, pred kojom strahuju svi narodni poslanici bez razlike, kako nas je poučilo protezanje čl. 133.

Šumarska policija. U ovoj glavi ima jedna osnovna i golema greška. Iz osnova je pogrešno izuzimanje državnih šuma ispod šumarsko - policijskog nadzora, kako je to učinjeno kod zabrane krčenja, zabrane pustošenja, dužnosti zašumljavanja i šuma trajno i privremeno zaštitnih. To pogrešno shvatanje posljedica je nelučenja države kao imperijom od države kao sopstvenika. Šumarsko-polički nadzor jest funkcija države kao imperija. Uprava i ekonomisanje državnim šumama jest funkcija države kao sopstvenika i privrednika. Ovakovo nelučenje je neodrživo. Projekat Ministarstva morat će se i u ovoj tačci vratiti na redakciju Udrženja. To bezuslovno traže načelni pravni razlozi, potreba saglasnosti sa Zakonom o Opštoj Upravi, koji je već na snazi, i diktat pravde u odnosu države kao privrednika prama građanima kao privrednicima.

Sa pravne strane ovo je pitanje jasno i njemu ne treba zasebnog komentara ni u ovom slučaju. Pravnički se ne može dopustiti, da šumarska policija ne bude čest opće državne policije. To će reći, ona mora da bude funkcija one državne vlasti, koja se stara o općem i javnom interesu te javnom poretku. Da ta funkcija nije identična sa privrednim funkcijama, što ih provodi državna šumska uprava kao organ države kao sopstvenika i privrednika, mora da je jasno i svakom laiku. U toj distinkciji nema razlike ni u savremenom šumarskom zakonodavstvu. Švajcarski Zakon odmah u uvodu (čl. 2. tač. a.) izrično propisuje, da pod šumarsko-polički nadzor spadaju i šume državne.

Izuzimanje državnih šuma ispod šumarsko-poličkog nadzora bio je jedan pravnički i šumarsko-politički kuriozitet, što ga je praktikovala Austrija u bosanskim šumama.⁴ U tome je neosporno ležala vješto prikrivena tendencija jedne antinacionalne i policijske države, da si osigura što slobodnije ruke u postupanju sa državnim šumama uopće a u načinu njihova eksploracije napose. To je mogla da učini nenarodna država, gledajući u Bosni i Hercegovini svoju koloniju, koju treba što bolje iskoristiti, ne pitajući za posljedice toga iskoristiščavanja po sam narod i njegova naselja u budućnosti. Ta valjda ne misli naša nacionalna država da udari istim putem kao i Austrija, proširujući tu crnu bosansko - hercegovačku praksu na čitav teritorij današnje naše države.

³ »Eidgenössisches Forstgesetz vom 11. Oktober 1902. inklusive Revision der Art. 30 und 46 Ziff 7 vom 5. Oktober 1923.

»Die Forstlichen Verhältnisse der Schweiz«. Zürich 1925. Anhang.

»Loi fédérale sur les forêts«, du 11 octobre 1902 y compris la révision du 5 octobre 1923 (art. 30 et 46, chiffre 7).

»La Suisse Forestière«. Lausanne. 1926. Appendice.

⁴ Dimitz: »Die forstlichen Verhältnisse und Einrichtungen Bosniens und der Hercegovina«. Wien 1905. Str. 143.

Evropski klasičan no pozitivan primjer lučenja države kao imperija od države kao sopstvenika jest pravni odnos bivše madžarske države kao posjednice državnih šuma prema maloj Hrvatskoj. Makar su Madžari tako energično zavitlavali bič državne misli nad autonomijom Hrvatske, ipak je madžarska državna šumska uprava u pitanjima šumarske policije morala da se pokori šumarskoj policijskoj vlasti autonomne Hrvatske i bila pred njom tretirana kao i svaki drugi sopstvenik šume.^{5, 6} Ta valjda nitko ne misli da u našoj rođenoj demokratskoj i nacionalnoj državi treba biti reakcionarniji od bivše nedemokratske i antinacionalne madžarske države.

Tačno lučenje države kao imperija od države kao sopstvenika mora se bezuslovno provesti i u Zakonu o Šumama prosto iz razloga, jer je to diktat Zakona o Opštoj Upravi od 26. aprila 1922., koji je već na snazi. Neunošenjem ove distinkcije prosto bi se derogirao pomenuti Zakon, što parlament neće dopustiti. Opširnije vidi o tom precizna pravnička izlaganja Krbekova.⁷

Naposljetku, izjednačenje države kao sopstvenika šuma sa ostalim sopstvenicima šuma postulat je pravde i osnovni uslov da se otklone konflikti između države i njenih građana. A van svake je sumnje, da u protivnom slučaju mora doći do sporova i pravnih zapletaja između državne i njenih građana, što nikako nije u interesu njenog prosperiteta.

Poznato je, da je opći i javni interes nekoga kraja uvelike zavisao o tome, kako se postupa sa šumom u izvjesnim područjima. Hidrološki i mehanički učinak po poljoprivredno zemljишte, po ljudska naselja, objekte i živote ljudi, što živu pod tim šumama, tako je velik, da su sve evropske države o ovoj zaštitnoj funkciji šume vodile zasebnog računa u svojoj šumarskoj politici i zakonodavstvu. Jasno je, da se ne može prepustiti postupanje sa šumom isključivo samom sopstveniku. O tom, do izvjesne granice, imaju prava da govore i svi oni, čiji su životi i imetak ugroženi eventualnim lošim i nesavjesnim postupanjem sopstvenika šume pa bila to i sama država. Mi vjerujemo, da će se i sam osjećaj našega naroda i njegovih samoupravnih tijela, buniti protiv toga, da se u pitanjima općeg i javnog interesa postupi tako da njegov upliv bude posve eliminovan.

Da bi osvijetlio ove načelne i teorijske izvode, ja ću se poslužiti jednim konkretnim primjerom. Uzet ću ga iz one oblasti šumarske policije, koja primarno predstavlja najmanji stepen ograničenja, a to je oblast, na koju se proteže zabrana krčenja.

No prije ulaska u tipični šumarski primjer, a u želji da objasnim opću funkciju policije, učinit ću jedno opće poređenje između građevne i šumarske policije. Svaki građanin, koji gradi kuću, mora da zatraži i da dobije dozvolu za građenje od nadležne građevno-poličke vlasti. To traženje dozvole uslovljeno je na jednoj strani interesom onih, koji će se zadržavati u tom objektu, a na drugoj strani interesom onih, koji se zadržavaju ili prolaze pored toga objekta. Građevno-polička vlast u interesu javnom i općem utvrditi će i propisati sopstveniku, koji kani graditi, izvjestan niz građevno-tehničkih ograničenja (regulatorski pravac,

⁵ Goglia: »§ 2. Šumskog Zakona«. »Š. L.«, str. 560.

⁶ Goglia: »Uredovna zbirka šumarskih propisa«. Zagreb 1912., str. 13.

⁷ Krbek: »Šumar i pravnik kao saradnici«, »Pola stoljeća šumarstva«. Zagreb 1926. Str. 188 do 201.

debljina temeljnih zidova, nosivost greda, dopustivo opterećenje, opasnost od požara i t. d.) i izvjesna pravna ograničenja u interesu javnom ili privatnom. Ako država (n. pr. Direkcija Šuma) hoće da gradi, i za nju će se provesti sa strane građevno-policiske vlasti jednak postupak i propisati slična ograničenja kao za svakog privatnika. Opasnost eventualnog rušenja kuće, poništavanja ljudskih života i susjednih objekata, potreba pridržavanja regulatorne osnove, jednako postoje za kuću privatnu kao i državnu. Dakle iz ovog općeg primjera vidimo, da nema govora o tome, da bi u nekoj pravno uredenoj državi mogla da država sama podiže neku građevinu a bez prethodnog provođenja propisanog postupka i donošenja punovažnog rješenja nadležne policiske vlasti.

Šumarska policija puni je analogon građevnoj policiji. Da bi osvijetlio opću važnost šumarske policije, poslužit ću se jednim tipičnim školskim primjerom, čije osnovice poznajem iz ličnog praktičnog rada.

Kroz neku državnu šumu prolazi željezница normalnog kolosjeka. Željezница je svojima nekog dioničarskog društva, no služi javnom saobraćaju. Šuma i željezница leže na tlu, koje je izloženo otiskivanju (glissement, Rutschung). Dioničarsko društvo utrošilo je u posljednjih 40 godina, a troši i danas, velike sume za smirivanje i učvršćivanje tla građenjem prokapnica i terasiranjem. Sastojina povиše željezničkog tijela nosi karakter šume zabrane, iako formalno kao takova nije proglašena. Ona, posve očito, zaštićuje objekat ispod nje. Ona svojim korijenjem mehanički vezuje tlo, prijeći naglo oticanje vode površinom tla i usporuje prodiranje vode u tlo.

Jednoga dana dolazi nadležnoj šumskoj upravi nalog Ministarstva Šuma i Rudnika, da u toj šumi na nagnutom terenu, koji se nalazi iznad željezničkog tijela a duž državne ceste, iskrči 10 ha šume kao deputatno zemljište za šumarsko i čuvarsko osoblje. Nadležna državna šumska uprava striktno udovoljava nalogu Ministarstva i izvršuje krčenje.

Kod prve navale jakih i trajnih proljetnih kiša silaze velike mase vode, naglo otječu prema željezničkom tijelu, odnose uzoranu zemlju i zatrپavaju prugu i objekte. No, što je mnogo važnije, jedan dio vode razmekšao je uzorano tlo i prodrio do nepropusnog sloja, što je nagnut prama željezničkom tijelu. Voda, koja je prodrla do nepropusnog sloja, omogućuje otiskivanje velikih masa zemlje — ukratko izvodi tipično odronjivanje tla. Ta se masa zemlje spušta na željezničko tijelo, zatrпava prugu i objekte te zaustavlja saobraćaj. Nastaje potreba da se pruga očisti, objekti uspostave, a pruga konsoliduje. Saobraćaj se uspostavlja tek postepeno i vrši se samo upotrebo malene brzine. Čitav dotadanji rad oko stabilizovanja željezničke pruge dolazi u pitanje i traži nove žrtve. Po sopstvenika pruge nastaje šteta od milijuna. I sad se rada pravni zapletaj. On kulminira u traženju naknade za pretrpljenu štetu, što ga prema državi podiže sopstvenik željeznice tvrdeći, da je šteta nastala nepravilnim postupanjem sa šumskim tlom. Stvar dolazi putem korespondencije pred državnu šumsku upravu, a zatim pred sudske vlasti.

Kako se vidi iz ovog tipičnog primjera, jedna na oko prosta stvar uvelike se komplikovala. A komplikovala se zato, jer se u začetku stvari nije vodilo računa o širem i javnom interesu. To je bilo moguće samo zato, jer je državna šumska uprava bila »iudex in causa propria« a na

osnovu neispravnog gledišta, da u pitanju krčenja odlučuje Ministarstvo Šuma i Rudnika u prvoj i posljednjoj instanciji.

Iz ovoga se primjera tačno vidi, kako nelučenje pojmove države kao imperija od države kao sopstvenika te nelučenje šumarsko-poličkih funkcija od privrednih funkcija državne šumske uprave može dovesti do vrlo velikih neprijatnosti. Vidi se posve očito, kako bi izgledalo u praksi, kad bi se pridržalo gledišta najnovijega projekta Ministarstva Šuma i Rudnika.

U posve drugičkoj slici ukazala bi se stvar, kad bi se u ovom konkretnom slučaju postupilo po propisima našega projekta. Po našem projektu državna bi šumska uprava zatražila od nadležne sreske vlasti dozvolu za krčenje onih 10 ha. Sreska vlast pozvala bi interesovana lica (predstavnika državne šumske uprave, predstavnika željezničke uprave), potrebne šumarske stručnjake, izvidila stanje stvari u terenu, saslušala želju molitelja, prigovore interesovanih strana, mišljenje šumarskih stručnjaka i na osnovu svega toga donijela rješenje, držeći u vidu opću i javni interes. Protiv toga rješenja bio bi nezadovoljnji stranci otvoren put na još dvije instancije (oblast i Ministarstvo Šuma). Na taj je način dana mogućnost da stvar bude riješena najobjektivnije, najpravednije i da se a priori otkloni mogućnost pravnoga spora između države i njenih građana.

Kad bi se prihvatio načelo nelučenja šumarske policije od privrednih funkcija, kako to hoće najnoviji ministarski projekat, onda bi mi — pored gornjih negativnosti — imali zakon, koji bi bio u tom smjeru najlošiji od svih evropskih zakona. Ta i najstariji zakon o Šumama, francuski *Code Forestier* od godine 1827., propisuje ovakav šumarsko-polički put, o čemu smo na drugom mjestu već govorili.⁸

Prelazna naređenja, što ih sadržaje najnoviji projekat Ministarstva Šuma i Rudnika, nisu to u običnom smislu riječi. To je jedan čitav specijalni Zakon, koji je očito tečajem brojnih redakcija priklopljen samom Zakonu o Šumama, jer u prvim redakcijama odnosnih članova uopće nije bilo. Ta prelazna naređenja u bitnosti sadržavaju zakonske propise o izdvajajući općinskim i ostalim šuma i ispasišta te o odvajaju kolonizacionih objekata u Bosni i Hercegovini. U šumarsko-političkom odnosno agrarno-političkom smislu ta prelazna naređenja zapravo normiraju čitav postupak o uređivanju servitutnih odnosa, o kolonizaciji, arondaciji i komasaciji u Bosni i Hercegovini.

Smatramo da je posve deplasirano o Općem Zakon o Šumama, koji bi imao da vrijedi za teritorij čitave države, vezivati specijalna agrarno-politička pitanja, koja drže u vidu samo jednu pokrajinu. Logički bi bilo, da se pitanje regulisanja servitutnih odnosa riješi zasebnim zakonom i to prije donošenja općeg Zakona o Šumama. No izgleda kao da su neki zasebni politički računi diktivali ovo uturivanje specijalnih i pokrajinskih pitanja u općem Zakon o Šumama.

Zakon o Šumama ima da reguliše postupanje sa šumama uopće (policija, privreda, nadzor, unapređivanje, uprava, kažnjavanje) i odnos

⁸ Угреновић: Унификација шумарске службе. „П. Л.“ 1925., стр. 387. — Види још: Loi du 18 juin 1859 art 219.

toga postupanja prama javnom interesu i poretku. On kao takav treba da nade sredene pravne odnose i regulisane prilike svojine, a ne da ih tek on sređuje i reguliše. Sa gledišta jedinstvene državne agrarne politike nema opravdanja, da se pristupa nepotpunom regulisanju servitutnih odnosa, kolonizacije, komasacije i arondacije samo u jednoj pokrajini. Te odnose treba regulisati i u ostalim pokrajinama. Mi imamo neuređenih servitutnih odnosa i u drugim pokrajinama, a naročito u Hrvatskoj i Sloveniji. Iako ti odnosi po istorijskom podrijetlu, po pravnoj, a možda ni po ekonomskoj prirodi nisu posve identični sa onima u Bosni i Hercegovini, ipak nema dovoljno jakih razloga, da se ta pitanja tretiraju zasebno. Na taj način se mi svjesno udaljavamo od jedinstvenog agrarnopolitičkog zakonarstva.

Ukratko, naše je uvjerenje, da pitanje servitutnih odnosa, kolonizacije, komasacije i arondacije nije samo bosansko-hercegovačko pitanje, već opće agrarno-političko pitanje, koje treba obuhvatiti jedinstvenim zakonom, a ne smije se tek uturivati u opći Zakon o Šumama.

POSEBNE PRIMJEDBE

U ovoj čemo se glavi zadržati samo na onima zamjerkama, koje se odnose na najvažnije negativne strane samoga projekta. U sam detalj nije moguće da ulazimo iz više razloga. Prije svega, suviše je kratak rok za jedan dublji studij detalja. Kako to svjedoči prvi naš rad, ovakav studij traži redovno i posve novo redigovanje teksta. Usljed grješaka u prepisu na mnogim mjestima nije moguće razabrati tačan smisao izvjesnoga zakonskoga člana. Svakako se u čitavoj redakciji zakonskoga teksta razbire, da je on mnogo puta prepravljen i popravljen, da mu je štošta dodavano i oduzimano i da je mijenjana stilizacija samoga teksta. Usljed toga ne dostaje samom Zakonu potrebna i dosljedna uniformnost, a naročito mu fali ona do krajnosti izbrušena pravnička konciznost i pregnantnost, kojom mora da se odlikuje svaki Zakon.

Među posebnim primjedbama podcertat ćemo samo najvažnije.

Pojam šume (šumskog zemljišta) [čl. 1.] nepotrebno je i nelogično je proširen. Kad je već dana definicija šumskog zemljišta, onda je posve izlišna zasebna definicija šume. Jer postupak sa zemljištem, a ne sa sastojinom bez obzira na zemljište, jest pravni kriterij za utvrđivanje pojma šume u zakonodavnom smislu. Neka šumska čistina, koju je sopstvenik s jeseni zasijao žirom, jest šuma u zakonskom smislu — a samo o tome se ovdje radi — iako se još na njoj ne vidi drveće. Šuma je to u smislu zakona iz razloga, jer je sopstvenik zasijavanjem te čistine manifestovao odluku, da će mu to zemljište služiti za proizvodnju šumskih produkata. Naprotiv zamislite livadu, na koju je vjetar iz susjedne šume zanio lako brezovo sjeme te je ona — za vrijeme, dok je sopstvenik 10 godina bio na ratištu — obrasla brezovom 10-godišnjom sastojinom. Sopstvenik želi da, odstranivši brezu, tu livadu i dalje iskorišćava za produkciju trave odnosno sijena. Ovo zemljište, ma da je obraslo šumskim drvećem, nije šuma u zakonskom već samo bijološkom smislu. Zato je naivno i laički, kad projekat kaže »Pod šumom u smislu ovoga Zakona podrazumeva se svako zemljište obraslo šumskim drvećem« (čl. 1.).

Definicija absolutnog ili relativnog šumskog tla posve je izlišna.

Prije svega zato, što je pojam absolutnog i relativnoga šumskoga tla čisti stručni a ne pravnički ni zakonski pojam. A stručnj se pojmovi nigdje na svijetu ne kodifikuju. Njihovo kodifikovanje značilo bi vezivanje ruku stručnjaka i tutorisanje same struke. Sa jednakim opravdanim moglo bi se u Zakonu o Šumama unijeti tumačenje stručnih pojmoveva visoke, sitne i srednje šume. Na taj način Zakon o Šumama postao bi neobična stručna instrukcija, u kojoj stručne pojmove kodificiraju nestručnjaci. Uostalom čl. 2. alineja 2. prosto — i to nepotpuno i loše — ponavlja alineju 2. člana 1. Naposljetku, na drugom mjestu opširno dokazali, da je pojam absolutnog i relativnog šumskoga tla i u stručnom smislu vrlo rastezljiv i promjenljiv prema prilikama. Prama tome taj pojam nije lako ni stručno obuhvatiti, a kamoli kodifikovati. Dakle čl. 2. treba u cijelosti izostaviti.

Šume zaštitne i zabrane. Pobrkano je nazivlje tih šuma. Čl. 130. nije kongruentan sa čl. 131. i 132. U čl. 130. treba da glasi tekst a) stalno zaštitne, b) privremeno zaštitne.

Šumsko zaštitne odredbe. Projekat je zadržao naš tekst, tek je raspored izvracen. Sve to uprkos važnih stručnjakačkih i pravnih razloga, koji traže, da se zadrži naš raspored. To znači naš poredak: krčenje, pustošenje, zašumljavanje šume zaštitne i zabrane teče sada natraške. Ne vidi se zašto je to urađeno.

Propise o oprštanju poreza za izvjesne šume unositi u Zakon o Šumama ne koristi. Oni treba da uđu u Zakon o Porezima, ako hoćemo da oni budu zaista efikasni. Propisivanje i ubiranje poreza ne izvršuje Ministar Šuma i Rudnika već Ministar Finansijskih i Pravnih razloga, koji traže, da se zadrži naš raspored. To znači naš poredak: krčenje, pustošenje, zašumljavanje šume zaštitne i zabrane teče sada natraške. Ne vidi se zašto je to urađeno.

Zaštita šuma od vjetra. U toj tačci zadržani su naši argumenti. No fali osnovni uslov, da se ograničavanje u interesu zaštite od vjetra može susjednom vlasniku nametnuti samo onda, ako mu još nije izdana dozvola za sječu. U protivnom slučaju može naknadno traženje susjedovo da ometa pravilni rad oko iskorišćavanja šuma to jest čini smetnje, ma da je već dozvola za sječu izdana pa čak dovesti do pravnih sporova.

Sječa šume. Odredbe o sječi šuma po našem uvjerenju ne spadaju uopće u Zakon o Šumama. To su mjere čisto stručno-tehničke i administrativne prirode. U savremenom zakonodavstvu one se i ne unose u zakone. Zato treba članove 36., 48., 49., 59. do 66. u cijelosti izbaciti, a eventualno neke od tih odredaba unijeti u pravilnik. Uostalom te su odredbe izbačene u redakciji ministarskog projekta u godini 1925.

Šumarska nastava i prosvjećivanje. Nemoguća je alineja 2. čl. 118., da se za akademsko fakultetsko stručno obrazovanje imaju donijeti odnosni propisi u sporazumu sa Ministrom Šuma i Rudnika. Kome se to naređuje? To može biti samo Ministar Prosvjete ili fakultetski savjeti šumarskih fakulteta. Razumljivo je, da ni Ministar Prosvjete, koji odlučuje o organizaciji prosvjete uopće, a univerziteta napose, a ni fakultetski savjeti

šumarskih fakulteta, dakle predstavnici autonomnih jedinica univerzitetske nastave, ne bi dopustili ovakovo presizanje u njihovu kompetenciju. Akademsko stručno obrazovanje u nas je danas na univerzitetima i može se regulisati samo zakonom o univerzitetima. Pomaganje Instituta za naučna šumarska istraživanja (Opitnih stanica) posvema je ispušteno. Pri tome je zaboravljeno, da su ti Instituti u savremenom svijetu veza između šumarske prakse i nauke.

Šumarski Savjet. Pridržana je instancija Šumarskog Savjeta, kako smo je mi predložili. Samo je smanjen broj njenih članova od 15 na 9. Naročito je broj predstavnika šumarskih fakulteta smanjen sa dva na jednog, a i predstavnika Šumarskog Udruženja sa dva na jednog. Posve je suvišno davanje zasebnih mjesta u šumarskom savjetu predstavnicima trgovacko-obrtničkih i industrijskih komora. Kako je poznato, njima je osigurano mjesto u Privrednom Savjetu, koji je za njih od većeg interesa, dok predstavnika šumarstva ondje uopće nema. A sad se predlaže, da se i u isključivo šumarsko stručnom savjetu, dakle konzultativnom organu u užem šumarskom smislu, da mjesta predstavnicima trgovine, zanata i industrije. Uostalom interes trgovine i industrije, ukoliko on dolazi ovdje do izražaja, bio bi zaštićen po predstavnicima Šumarskog Udruženja, čiji su članovi i industrijalci i trgovci, i po predstavnicima posjednika šuma. Da bi se popravio ovaj nedostatak treba se vratiti na prvotnu cifru te zasigurati šumarskim fakultetima, Šumarskom Udruženju i posjednicima šuma svakome po dva predstavnika. Samo na taj način bit će moguće da Šumarski Savjet bude zaista konzultativni organ vlasti, koji će jednako pravedno zaštićivati interes šumarske privrede.

Zašumljavanje krša. Tu je učinjeno jedno važno odstupanje od načela, koja su se iskristalizovala tečajem prethodnih studija o zašumljavanju krša. Utvrđili smo, da zašumljavanje krša nije samo šumarsko-tehnički problem. Naprotiv, to je široko nacionalno-ekonomsko pa čak i socijalno pitanje. Dalje smo utvrđili, da je pitanje paše zapravo težište krškoga pitanja. Vodeći računa o tim neobičnim značajkama krškoga problema, mi smo dali zakonskim propisima o kršu posve zaseban položaj unutar Zakona o Šumama. Mi smo smjestili zakonske odredbe o zašumljavanju krša posve odijeljeno od dužnosti redovnog zašumljavanja. Dosljedno tome mi smo iz ruku policijskih vlasti na jednoj a samovolje krškoga posjednika na drugoj strani prebacili problem zašumljavanja u ruke zasebnih krških komisija. Naročito smo u njene ruke predali sve radove oko utvrđivanja zemljišta potrebnog za poljoprivredne (stočarske) ciljeve i zemljišta, koje će se privesti kulturi šume, dalje, utvrđivanje roka za zašumljavanje i načela za gazdovanje šumom, raspored troškova zašumljavanja i doprinosa za upravu i čuvanje, napisljeku i mјere za melioraciju pašnjaka. Vjerovali smo, da je to najpravednija forma za rješavanje ovoga osjetljivoga problema. No najnoviji ministarski projekat uzima iz ruku komisija izvjesne zadatke i predaje ih u ruke Ministarstvu Šuma. To je: pitanje upotrebe i iskorisćavanja izdvojenih i utvrđenih objekata (čl. 96.) te rok za pošumljavanje (čl. 97.). Time se slabi ona načelna mogućnost sporazuma sa posjednicima krškoga zemljišta. Da nam je pred očima obrazloženje ovoga projekta, možda bi se mogli i mi dovinuti ispravnosti ovoga gledišta. Ovako nam ono izgleda nepravedno ili bar nemotivisano.

Šumski Fond je načelno dobra institucija. No novi projekat donosi u tom smjeru jedan novum. Predviđa se osnivanje zasebnog šumskoga fonda za šume javnopravnih lica ili kako projekat kaže za »opštine i sela«. Projekat naređuje (čl. 128.), da 6% od svih prodaja tih šuma uđe u taj fond. U isti čas (čl. 20. alineja 1.) projekat, govoreći o nedržavnim šumama, naročito naglašava, da se ne smije dirati u nijedno »pravo raspolaganja prihodima«. Dosljedno tome ne može se ni putem zakona nametnuti pomenutim pravnim licima neko prisilno raspolaganje prihodima. Zato se prva četiri stava čl. 128. moraju izbaciti, jer zadiru u privatno-pravnu sferu javno-pravnih lica kao posjednika šume.

Protivni smo tome da se iz Šumskoga Fonda plaćaju »radovi za ograde oko novih kultura«. To iz razloga što držimo, da je baš podizanje ograda jedan rad, koji može radom u naravi izvršiti posjednik.

Protivni smo tomu da se prihodom iz Šumskoga Fonda plaćaju troškovi zašumljavanja redovnih sječišta, jer je to posve nepravedno. Prije svega čitava glava o »unapređenju kulture tla« nema na umu redovna sječišta već samo krševe i goleti. Troškovi zašumljavanja redovnih sječišta moraju se namirivati iz redovnih prihoda šuma i nikako ne iz Šumskoga Fonda.

Tačka 2. d. čl. 128. suviše je uzana, govoreći samo o naučnom radu oko podizanja šuma i njihovom racionalnom gazdovanju. Trebalo bi, da se zadrži njen prvobitni tekst t. j. da se kaže, da se Šumski Fond ima upotrijebiti: d) »za pomaganje šumarske nauke, nacionalne stručne literature, Šumarskog Udruženja te za opće šumarsko prosvjećivanje i propagovanje.« Ovamo se naročito računaju šumarske opitne stanice.

Uprava. Krivo je proširen tekst čl. 8. i 9., koji kaže: »najviša vlast u poslovima šuma i šumarstva kao lova i lovarstva i saveznih lovačkih udruženja u zemlji jest Ministar Šuma i Rudnika.« Mislimo da su lovačka Udruženja slobodne organizacije, nad čijim radom ne može Ministar Šuma i Rudnika da ima nikakova nadzora izuzev onaj po Zakonu o Lovu, a o tome se ovdje ne radi, već o Zakonu o Šumama. Iz činjenice da Ministar Šuma i Rudnika eventualno odobrava pravila lovačkog udruženja još se ne može zaključiti, da mu pripada pravo posebnog nadzora. Kažemo namjerno »eventualno«, jer je uopće pitanje ne će li odobravanje pravila Udruženja pasti u resor posve drugog Ministarstva. Isto je tako krvna i nepotpuna stilizacija stava 2. čl. 8., koji za Ministra Šuma i Rudnika kaže: »on je najviša nadzorna vlast nad svim šumarskim i lovačkim ustanovama« treba da bude »on je najviša šumarsko-polička i nadzorna vlast nad svim šumarskim ustanovama i šumama u smislu ovoga zakona«.

Zemljoradničko pitanje. Čl. 41. Ustava propisuje, da će se Zakonom o Šumama odrediti uslovi »pod kojima se zemljoradnici i oni koji se uzgred bave zemljoradnjom mogu koristiti sječom drva za gradnju i ogrev, kao i za ispašu stoke u državnim i samoupravnim šumama«. Kako izgleda Ustav je, donoseći ove propise, držao na umu pravedno rješenje zemljoradničkog pitanja, ukoliko je ono zavisno o šumarskoj privredi. No Zakon o Šumama mora da drži na umu pored ove još i drugu intenciju. Ta je, da se pored zaštićivanja interesa zemljoradnika zaštiti još i interes šume i šumarske privrede. Svakako treba podvući, da Ustav govori o šumama, koje su svojina države i samoupravnih tijela. Jasno je, da se pojam samoupravnih tijela nikako ne smije identifikovati sa pojmom

javnopravnih lica. Samoupravna lica (tijela) samo su jedna zasebna kategorija javnopravnih lica. Neispravno bi bilo ono, što je Ustav predviđao samo za jednu kategoriju javnopravnih lica, propisivati za sve kategorije javnopravnih lica.

Uprkos odredbama čl. 41. Ustava ministarski projekat (čl. 46.) ne određuje uslova, kojim će se zemljoradnici koristiti građevnim i ogrijevnim drvetom te ispašom. Mišljenja smo da treba udovoljiti propisu čl. 41. ustava i donijeti u Zakonu o Šumama načelne odredbe, a detalj prepustiti pravilniku, kako to predviđa čl. 46 ministarskog projekta.

Opći uslovi za regulisanje zemljoradničkog pitanja sadržani su u čl. 43. našega projekta. Mislimo da ih je potrebno donijeti u formi, kako smo ih onda formulisali. Ona glase: »U slučaju ekonomске nužde uzeti će državne šume učešća u podmirivanju obaveza, propisanih čl. 41. Ustava, ukoliko to stanje šume i racionalno gazdovanje šumom bude dozvoljalo. Kod toga mogu da dodu u obzir isključivo one potrebe na glavnim i sporednim produktima šume, koje čine minimum egzistencije interesovanoga lica, ukoliko ne mogu ta lica da namire tih potreba iz svojih vlastitih šuma ili iz šuma samoupravnih i onih javnopravnih lica, kojima su pripadnici. Za te produkte plaćaće se njihova vrijednost na panju.«

Šumske krivice. Moramo primjetiti, da su prilike, pod kojima je izrađen ovaj najnoviji ministarski projekat Zakona o Šumi nešto drugčije, no što su bile onda (početkom 1923.), kad smo mi izradivali naš projekat. Nama je bio pri ruci samo prvi projekat Kaznenog zakonika od g. 1922. Naprotiv, danas je već dovršena konačna redakcija »Zakona o Istupima«,⁹ »Krivičnog Zakona« i »Krivičnog postupka«. Šta više, sva tri ova zakona već su predana Skupštini. Oni će biti izglasani prije Zakona o Šumama. Prirodno je, da će se konačna redakcija ove glave o šumskim krivicama moći definitivno redigovati tek po prihvatu pomenutih zakona. Iz toga razloga mi ćemo se ovdje ograničiti samo na primjedbe najbitnije prirode, prepuštajući glavnu riječ onima, koji će dovoditi u saglasnost Zakon o Šumama sa pomenutim zakonom. I ovdje je u glavnom zadržana naša obrada. Granična linija između istupa i prestupa nešto je drugčije udešena no je to bilo u našem projektu. Ta je granična linija spuštena od 5.000 na 2.000 dinara. Administrativne krivice nisu dovoljno jasno određene pa ih treba pobliže označiti. Naročito treba povući granicu između administrativnih krivica na jednoj strani, a policijskih istupa i prestupa na drugoj strani.

Ni pitanje naknade štete, počinjene izvjesnim protivpravnim djelima, nije dovoljno precizirano. Čl. 180. govori samo o djelima iz čl. 142. do 172. Po našem mišljenju treba bezuslovno da se ovim članom obuhvate još čl. 130. do uključivo 141. Baš oni u pitanju naknade štete mogu predstavljati najkomplikovanije slučajeve, kako se to razbire iz konkretnoga primjera, kojega sam izložio govoreći o sporu između sopstvenika šume i njegovih susjeda. (Vidi str. 70.).

Rok zastarjevanja (čl. 183.), koji je za istupe propisan sa tri mjeseca, bezuslovno je prekratak. Uostalom nema razloga da on bude kraći od roka, koji je u najnovijem projektu Zakona o Istupima fiksiran sa 6 mjeseci

⁹ Предлог Закона о Иступима за Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца. Министарство Правде бр. 70.342 од 3. новембра 1927. Београд.

(čl. 30). Nama je svima iz prakse poznato, da prekratak rok zastarjevanja šumskih krivica povlači za sobom vanredno štetne posljedice. On onemogućava progon krivaca, traženje naknade za počinjenu štetu ostaje bez uspjeha, a s njim propadaju strahovito visoke sume na štetu sopstvenika šume. Uostalom i dosada je u pokrajinama sa valjanom administracijom taj rok iznosio 6 mjeseci.

Predviđeno kažnjavanje (čl. 221.) činovnika, koji skrivi zastarjevanje krivice, po Ministru Šuma i Rudnika lakše je zamisliti no provesti. Koliko mi znamo, u tom će smjeru biti uvijek važniji propisi zakona, koje nadležni ministri provadaju. Nemoguće je zamisliti da bi Ministar Unutarnjih Djela, u čiji resor spadaju upravni činovnici, mogao pristati da izricanje kazni činovnicima njegovog resora izvrši Ministar Šuma i Rudnika. Još je apsurdnije pomicati, da bi Ministar Šuma i Rudnika mogao kažnjavati sudije, čija je nezavisnost zagarantovana Ustavom.

Za šumsko-polijske istupe predviđena je u prvom stepenu nadležnost sreske vlasti, a u drugom stepenu nadležnost redovnih sudova. Nama ne izgleda, da je ono rješenje sretnije no što je prepuštanje drugo-stepenih presuda oblasnoj vlasti, kako je to bilo zamisljeno u našem projektu.

Od aktualne je važnosti, da je zadržana bitnost čl. 238. našega projekta u čl. 233. najnovijeg projekta. Prema tome propisu prijava šumarskih organa ima snagu potpunog dokaza po djelu i krivične odgovornosti učinioца. Taj bi član imao da bude remedura protiv kobnog čl. 133. Zakona o Šumama od god. 1891.

Udara u oči da u krivičnim odredbama fale važni uslovi za vršenje službe u cilju zaštite šuma. Prije svega čuvarima šuma nije dano pravo apšenja i predvođenja nadležnoj vlasti onih krivaca, koji su zatečeni na činu a nepoznati su. Jednako ne vidimo, da je čuvarima šuma dano pravo progonjenja krivaca, pretresa kuća i dvorišta, zapljene i transferacije ukradenih produkata. Lako si je zamisliti, da bi bez ovih prava čitava zaštita šuma i sav autoritet šumarskih lica bili vrlo oslabljeni. Čini se, da se ovdje vodilo više računa o drugim obzirima nego o šumarskoj politici.

ZAKLJUČAK

Na osnovu proučavanja projekta Zakona o Šumama, što ga je izradio Ministarstvo Šuma i Rudnika godine 1927. i poređenja toga projekta sa projektom Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja iz god. 1923., izložili smo gornje opće i zasebne primjedbe te u njima iznijeli najvažnije prigovore tome najnovijemu projektu Zakona o Šumama. Na osnovu svega izloženoga mogu se povući ovi zaključci:

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje izradilo je i publikovalo god. 1923. kompletan projekt Zakona o Šumama, angažujući za taj rad šumarske stručnjake iz sviju naših šumarsko-privrednih oblasti. Taj je projekt, istina, poslužio kao baza i najnovijem projektu Ministarstva Šuma i Rudnika, no učinjena su izvjesna načelna odstupanja te izvršene neke izmjene i popravci, koji daju posve novu sliku Zakonu o Šumama. Smatramo potrebnim, da se konačna redakcija vrati onim osnovnim smjernicama i načelima, koja su utvrđena u projektu Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja od god. 1923.

Naročito je potrebno, da se Zakonu o Šumama izradi detaljno i stručnjaci solidno fundirano obrazloženje. Potrebu takvog obrazloženja diktira ne samo

opći zakonsko-pravni i zakonsko-tehnički uzus već to traže interesi što uspiješnijeg raspravljanja u samom parlamentu kao i mogućnost konzultovanja obražloženja kod provođenja samoga Zakona.

Grupisanje materije treba vratiti na prvotnu njenu formu. Naročito treba da se izvrši permutacija položaja šumarsko-policajskih odredaba sa položajem odredaba, koje se odnose na organizaciju šumarske uprave.

Šumarsku policiju, tačnije njene odredbe, treba dovesti u potpunu saglasnost sa općim upravno-pravnim normama, a napose sa Zakonom o Opštoj Upravi od 26. aprila 1922., koji je već na snazi i koji je već ozakonio lučenje policijskih funkcija od privrednih.

Iz prelaznih naredenja treba izlučiti propise o regulisanju servitutnih odnosa, o kolonizaciji, arondaciji i komasaciji u Bosni i Hercegovini. U interesu jedinstvene državne agrarne politike i agrarnog zakonodavstva potrebno je pomenuta pitanja regulisati specijalnim zakonom no ne samo za jednu pokrajinu već za čitavu državu.

Definitivnoj redakciji Zakona o Šumama treba dati uniformnost u pogledu širine, kojom se razraduju pojedina pitanja, te u pogledu jedinstva pravne terminologije i savršene konciznosti i pregnantnosti zakonskoga teksta.

U detalju treba izmijeniti, popraviti i dotjerati ona mjesta, koja su posebno naznačena u našim zasebnim primjedbama. Naročito podvlačimo da u tekstu treba da udu odredbe o obaveznom pomaganju šumarskih stanica za naučne opite i pomaganju Šumarskog Udruženja.

La loi sur les forêts. Une critique d'un projet officiel le plus récent (1927). L'auteur de cette critique est en même temps l'auteur du projet de l'Union Forestière Yougoslave (1923). Les défauts principaux à réparer sont les suivants. La loi doit être motivée. On doit faire une distinction d'entre l'état comme imperium et l'état comme propriétaire. Les droits d'usage doivent être réglés par une loi spéciale.

Rédaction

АЛЕКСАНДАР УГРЕНОВИЋ

СМОЛАРЕЊЕ У ШУМАМА ЦРНОГА БОРА

Министарство Шума и Рудника својим ријешењем од 31. XI. бр. 47.228—927. затражило је путем Деканата Господарско-Шумарског Факултета односно Завода за Шумске Покусе у Загребу моје стручно мишљење у питању смоларења у боровим шумама наше отаџбине. Удововољавајући тражењу поменутог наређења, част ми је да као наставник искоришћавања шума и старјешина Завода за Употребу Шума на загребачком универзитету те као својевремени делегат Завода за Шумске Покусе у Загребу, који је проучио смоларење у Француској, предложим ово стручно мишљење.* Морам нагласити, да сам спремио опшiran приказ о техници смоларенja, њеној важности и потреби научно-истраживачког рада. Нажалост до данас није било могуће публиковати овај рад ради несташице средстава. Да је та публикација изашла, могла би се она предложити Министарству Шума и Рудника умјесто засебнога стручнога мишљења. Но пошто то није било могуће урадити, износим овде само кратак приказ оних начела, на којима би требало да почива искоришћавање наших шума црнога бора (*Pinus laricio austriaca*) у циљу смоларења. Природно је да претпостављам, да су стручни елементи саме технике смоларења познати и да се на њиховом тумачењу не треба задржавати.

Моје је мишљење ово:

I. Безусловно је потребно, да Министарство Шума и Рудника остане на своме гледишту, које је изражено у његовом ријешењу од 27. фебруара 1926. број 18.208—II—1925. ријечима: „Смоларење се засад не може одобрити из више разлога. Између многих разлога и тај је, што питање о смоларењу наших борових шума није још довољно проучено. Јер прије свега, нужно је испитати не само све прилике, које су од битнога утјецаја на извршивање самога смоларења, већ и све оне посљедице, које смоларење оставља за собом.“

Дакле и само Министарство Шума и Рудника стајало је досада на гледишту, да се прије него се уведе практично смоларење у државним шумама, мора проучити научна страна питања смоларења. Да би се то уистину могло учинити, потребно је да Министарство Шума и Рудника фактично омогући претходна научна истраживања у терену и лабораторију. Тим радовима треба утврдити:

* Пошто питање смоларења црнога бора сматрамо ванредно важним по нашу шумарску привреду, износимо ово мишљење у јавност у жељи, да се овим питањем позабави и наредни збор Удружења, Засебна публикација о питању смоларења издаћи ће ускоро. Уредништво

све бијолошке и физијолошке основе смоларења црнога бора, њихову везу са подизањем, гајењем и искоришћавањем шума, кемијске особине, технолошки квалитет и трговачку вриједност смоле и њених продуката те уплив метода на успјех смоларења уопће а на техничке особине дрвета напосе. Да би се то остварило, потребно је Заводу за Шумске Покусе у Загребу осигурати специјални кредит за овај научни рад, ставити му на расположење односне објекте, државне установе, надлештва и лица те засигурати помоћне радне сile за теренски и лабораторијски рад. Потреба овога научно-истраживачког рада на дому искаче нарочито још из разлога, што се наша боровина — како ћемо то приказати у нашој публикацији — истражује у иностранству (Италији), која се живо интересује за нашу смолу.

Ако није могуће са искоришћавањем борових шума сачекати свршетак ових претходних радова, мора се питање научног истраживања смоларења ријешити бар паралелно са првим почецима практичног смоларења. Да би се досегао тај циљ, морало би се у том случају поступити овако:

1. Треба увести искоришћавање смоле само на маленој површини (на маленом броју стабала, не преко 100.000 стабала). Пошто се мора рачунати са неко 200 стабала по ха значи, да смоларењу не треба засад приводити већу површину од 500 ха.

2. Треба уговором обавезати закупца, да на узакупљеном објекту мора без икакве засебне одштете дозволити извршавање научно-истраживачких радова Завода за Шумске Покусе у Загребу.

3. Треба обавезати закупца, да је дужан по својим намјештеницима и радницима изводити у терену, потребне радове тачно према упути делегата поменутога Завода.

4. Треба обавезати закупца да бесплатно стави на расположење материјал (смолу) потребну за научни рад.

5. Треба обавезати закупца, да је дужан за унапређивање научног рада уплатити на каси Завода за Шумске Покусе у Загребу суму од 1 (једног динара) од узакупљеног стабла, чим буде односни уговор потписан или 200 Динара по ха узакупљене површине.

Ове обавезе не би биле од важности само по научно-истраживачки рад већ и по могућност егзактног утврђивања фактичне закупне цијене, о којој ће још бити говора.

Свако искоришћавање борових шума на велико без овога претходнога или бар паралелног научнога рада значило би свјесно улажење у једно, за наше прилике непознато и неистражено, поље практичнога рада. То би значило падање у просту емпирију, значило би унижавање стручнога и научнога шумарскога рада пред простим и примитивним експлоатисањем на дому и пред шумарском науком иностранства.

Но све ако се данас још и не могу повући егзактни и научно самостално фундирани закључци, могу се ипак донијети неки опći погледи на само смоларење.

II. Из података стране литературе може се закључити, да ће квалитет смоле нашега црнога бора (*Pinus laricio austriaca*) бити добар. Значи, да постоји вјероватност, да би у нашим шумама црнога бора рационално смоларење т. ј. рационално искоришћавање смоле на дубећим стаблима могло донијети видне користи. То из

ових разлога. Увођењем смоларења моћи ће се получити неки приход из односних шума који засада не улази. Продукти смоларења (смола) сировина су за извјесне индустрије, па се као такова у нас у посљедње вријеме много потражује. Нарочито требају смолу односно њене производе (колофониј, терпентинско уље) индустрије лака, масти за обућу, коломаза, папира, вјештачких и синтетичких мириза и т. д. Продукцијом смоле и њених деривата унапредиле би се побројане индустрије. Наша држава постала би у том смјеру независна од иностранства и остале би у њој велике суме, које сад из ње излазе за набавку сировине. Напосљетку, увођењем смоларења отворит ће се врело зараде у неким нашим планинским крајевима Босне, Јужне Србије и Црне Горе, у којима засад зараде готово и нема. У далекој перспективи смоларење црнога бора добива засебну важност у будућим састојинама црнога и алепскога бора на Кршу.

III. Смоларење дубећих стабала може се оправдати само онда, ако се оно буде вршило у форми рационалнога искоришћавања шума, а не у форми простог експлоатисања. Да би смоларење било уистину рационално, оно не смије никако да угрожава подизање и трајно уздржавање шума на стаништима црнога бора. То ће рећи: смоларење треба да почива на принципу трајног газдовања, које треба уредити — као што је то у Француској — привредним плановима. Дакле је од потребе привредне планове израдити прије него што се заведе само искоришћавање смоле.

IV. Смоларење треба да буде по својој техници рада таково, да се омогући искоришћавање и смоле и дрвета, а не само искоришћавање смоле. Ствар је тачнога претходнога рачуна, да се утврди за конкретни случај, да ли приход од смоларења и уновчивања дрвне масе по хектару неће бити мањи него што је приход уновчивања саме дрвне масе. То значи, да тачан калкил мора претходити самом давању у закуп односно искоришћавању.

V. Метод искоришћавања треба да је подешен циљевима означенима под III. и IV. То значи треба примијенити рационалне начине смоларења. Важно је привредним плановима утврдити: у којој старости и код којег прсног промјера стабла може отпочети смоларење уопће. То се не може у једном мишљењу опћенито да каже. То овиси о читавом систему и технички рада те о стању састојина, које ће се смоларити. Французи — у главној састојини — почињу са смоларењем на живо (*gemmage à vie*) у старости од 40—50 година а код прснога опсега стабла од неко 110 цм. Но мора се уважити да је турнус њиховог господарења прилично низак. Он се креће између 50 и 70 година. Тако смоларење на живо траје око 16—20 година. За наше ће прилике и за наша станишта турнус предвидно бити знатно виши. Уосталом треба држати у виду бијолошке разлике у особинама црнога бора у нас и приморског бора у Француској. Смоларење на мртво (*gemmage à mort*) може се примјењивати или на споредну састојину, то ће рећи на она стабла, која се имају вадити проредом, или на главну састојину у ротацији од неке 4 године прије смрти односно сјече. Уколико ми познајемо наше шуме црнога бора, нема о споредној састојини ни говора. Предвидно ће се смоларење на мртво немало искључично примјењивати на стаблима, која долазе до сјече.

Питање избора метода, којим ће се вршити смоларење и познања његових особина, врло је одлучно. Једно из разлога, што о упо-

требљеном методу зависи квантитет и квалитет смоле, која ће се добивати. Друго из разлога, што о природи метода овиси обим поремећења физиолошких функција живота стабла и посљеци, који одатле настају. Нарочито о том поремећењу зависи способност стабала за наплођивање сјеменом, те њихов ранији или каснији морталитет. О методу смоларења зависи и степен техничке употребљивости оних дебала, која ће се послије смоларења прерађивати на пиљену робу. Напосљетку, о методу смоларења — поред осталих момената — зависи и сама цијена закупнице, која чини основицу читавога искоришћавања а по њој и сам рентабилитет шумскога газдовања.

VI. Најподеснија форма за искоришћавање дубећих стабала смоларењем јест закуп. Однос између закуподавца и закупца треба регулисати детаљним уговором, који треба да садржи ограничења побројана под I.

Узакупљивању треба да — на основи привреднога плана — претходи обиљежавање оних стабала, за која ће се право смоларења уопће дати у закуп. Свакако та стабла треба да буду обиљежена редним бројевима и засебним жиговима већ према томе, да ли се ради о смоларењу на живо или смоларењу на мртво. Закуп се може реализовати или путем лicitације, како се то чини у Француској, или путем слободног узакупљивања без лicitације. Није ствар мога мишљења да расуђујем, који је од та два начина бољи и кориснији. То је ствар редовне шумарске административне власти. Задржат ћу се само на приказу оних најважнијих прописа закупнога уговора, о којима треба водити рачуна код давања смоларења под закуп. Ти прописи били би ови.

Вријеме смоларења т. ј. онај период године, у којем се може дозволити смоларење дубећих стабала уопће, треба утврдити на тај начин, да се фиксира почетак и крај тога рока. За наше климатске прилике одговарало би раздобље од 15. марта до 15. октобра сваке године. Пошто зарезивању стабала увијек претходи њихово чишћење т. ј. скидање луба, може се овај приправни рад дозволити већ од 1. марта. За сабирање заостале крутве смоле са стојећих стабала у Француској тај је рок дужи. За наше прилике он би се могао фиксирати са 15. новемвром.

Ако се употребијеби француски начин смоларења, онда је важан број рана (кара), њихове димензије и распоред на стаблу. Код смоларења на живо треба дозволити само једну, а код смоларења на мртво више кара већ према дебљини стабла. Димензије кара треба прописати отприлике овако:

1	г.	висина	0.60	м,	ширина	10	цм,	дубљина	1	цм
2	"	"	1.25	"	"	9	"	"	1	"
3	"	"	2.10	"	"	8	"	"	1	"
4	"	"	3.00	"	"	7	"	"	1	"

(Дубљина кара се рачуна као висина лука, којој тетива узима своје исходиште на граничној линији бијели и коре).

Распоред кара на стаблу мора да буде такав, да би се што мање оштећивала животна снага дубећега стабла. Тај је распоред сваком шумарском стручњаку познат већ из школе и не треба га овђе засебно објашњавати.

Ако би закупац хтио употребљавати друге методе, не смије се никако допустити, да он сам бира методе, већ се

мора тачно научно испитати и тек након тога прописати техника тих метода.

Закупна цијена смоле на пању утврђује се познатим начином то ест т. зв. анализом цијена, но за сваку годину засебно. Као исходиште узима се цијена смоле на тржишту. Да би се утврдила просјечна цијена смоле на тржишту у некој години узима се аритметска средина од цијена, које су получене у раздобљу од 1. априла до 30. новембра. Као база обрачуна може се узети или количина добивене смоле (по тежини или волумепу) или број односно зброј дужина кара у некој години. Овај посљедњи начин само онда, ако се ради о француским методама.

Потребно је у односни уговор уврстити прописе, који се односе на узгојне моменте, нарочито на чување стабала одређених за сјемењаке.

Као и у уговорима о продаји дрвета, потребно је и овде водити рачуна о свим моментима, који су од уплива на рационално искоришћавање шуме. Овамо рачунамо: дозволе за подизање извјесних објеката и употребу путева, превентивне мјере против пожарева, употребу материјала за огрјев, пашу, одговорности за штете, накнаде штете, прекршаје уговора, остале преступе, продуљење рока за извоз, плаћање вадија, каузије, закупнине и т. д.

Укратко битност је овога мога мишљења у овоме. Искоришћавању наших борових шума може се приступити уз ова четири услова: 1. на основу претходног или паралелног научно-истраживачког рада са стране надлежног института и научника; 2. на основу стручњачки израђених привредних планова; 3. на основу тачнога калкила о приходу шуме, који не смије бити мањи него онај од уновчињавања самога дрвета, и 4. на бази рационалног искоришћавања а не простог експлоатисања.

Le gemmage du pin noir. L'auteur, qui a fait ses études du gemmage en France, recommande l'introduction du gemmage en Yougoslavie. C'est à la base des recherches scientifiques préalables, concernant la méthode du gemmage, la productivité du pin noir et la qualité de la gemme, à la base d'une calculation détaillée et à la base des plans d'aménagement q'on doit introduire une exploitation soutenue.

Rédaction

JUGOSLOVENSKO TRŽIŠTE DRVETA

MARCHÉ AU BOIS IOUGOSLAVE
ZAGREB, 17. JANUARA 1928. — ZAGREB, Le 17 JANVIER 1928.

TEČAJEVI ZAGREBAČKE BURZE.

Cijene po m³:

Hrastovi trupci:	I. vrste	1200	1300	P. St. utovara
	II. »	600	800	»
	III. »	300	400	»
	za oplatu (furnire)	3500	4500	»
Ispiljeni polovnjaci:	I. vrste (Wainscoat-Logs)	4500	5000	»
Kladarke:	I. » (Boules)	2000	2400	»
Neokrajčane piljenice:	I. » 2—5.90 m dulj.	1500	2000	»
Okrajčane piljenice:	blističe (Quartier) I. vrste	2500	3000	»
	» » II. »	2000	2400	»
	bečnice (Sur dosse) I. vrste	2000	2400	»
	» » » II. »	1600	2000	»
Listovi (Feuilles): 2 m	blističe (Quartier) I. vrste	3600	4200	»
	» » II. »	3000	3600	»
	bečnice (Sur dosse) I. vrste	3000	3600	»
	» » » II. »	2400	3200	»
Popruge (irizi):	I. vrsti 25—95 cm 4—6 cm	1250	1500	»
	I. » 25—95 cm 7—13 cm	1600	1800	»
	I. vrsti blist. 1.00 m i više 7—13 cm	2100	2300	»
	I. vrsti boč. 1.00 m i više 7—13 cm	1900	2000	»
Četvrtiče (Chevrons):	od 50 cm dulj. na više	1600	2000	»
Grede (kvadrati):	od 25/25 cm	1000	1500	»
Francuska dužica:	1000 kom. 36/l. 4—6 M	6000	7000	»
Bačvarska roba:	I. vrste od br. ½—2½	60	90	»
	I. » » br. 3 na više	50	60	»
Bukovi trupci:	I. »	200	400	»
Okrajčane piljenice:	I. vrste (parene)	1100	1300	»
Neokrajčane »	I. » »	1000	1250	»
Okrajčane »	I. » (neparene)	1000	1250	»
Neokrajčane »	I. » »	950	1100	»
Popruge (irizi):	I. » (parene)	700	900	»
Javorovi trupci:	I. vrste	400	600	»
Jasenovi »	I. »	600	1000	»
Brijestovi »	I. »	200	500	»
Grabovi »	I. »	300	600	»
M e k o d r v o:	Merkantilna tesana grada:	260	300	»
Piljeno koničasto drvo	I—III. probirak	425	475	»
» paralelno »	I—III. »	475	600	»
Cijene po komadu:				
Hrastovi brz. stupovi	7 m dugi	—	—	»
	8 » »	—	—	»
	10 » »	—	—	»
Hrastovi željez. pragovi	270 cm 15/26 cm	54	65	»
	250 cm 15/25 cm	50	60	»
	220 cm 14/20 cm	18	24	»
	180 cm 13/18 cm	14	18	»
Bukovi željez. pragovi	250 cm 15/25 cm	35	39	»
Gorivo drvo: Cijene po 10.000 kg				
Bukove cjeđanice:	I. vrste sa do 15% oblica	2000	2400	»
» sjećenice (Hackprügel):		1400	1600	»
Hrast. cjeđanice:	sa do 15% oblica	1600	1900	»
» sjećenice:		1200	1400	»
D r v e n i u g a l j:	bukovi	7500	8000	»
	hrastovi	6000	7000	rinfuzna

НАУКА И НАСТАВА

Докидање загребачког шумарског факултета. Поводом гласова о докидању загребачког шумарског факултета ми ћемо се задржати на питању: који разлози говоре за то, да се у Загребу треба придржати пољопривредни факултет односно његово шумарско одјељење. Ти су разлози у битности ови.

1. Историјски развој шумарске наставе Хрватске и Славоније вуче своју лозу још из времена Народнога Препорода почрај тридесетих година прошлога стојећа. Зна се, да су најстарија кретања у области шумарства, која су се одигравала уз помоћ Хрватско-Славонског Господарског Друштва у Загребу, покренула и питање првих почетака шумарске наставе (Шпорер, Кос). Жилаво настојање народних људи родило је плодом, да је по престанку апсолутизма год. 1860. основано Крижевачко Господарско-Шумарско Училиште у Крижевцима. За развој шумарске наставе великих је заслуга стекло и Хрватско Шумарско Друштво основано у Загребу, које почевши од год. 1876. истрајно ради на томе, да се шумарска настава пренесе из Крижевца у Загреб на универзитет. У том раду одликовали су се и извјесни национални шумари наставници (Кестерчанек), чији је углед још почетком 80. година прошлога стојећа био једнако велик у Београду као и у Загребу. И заиста године 1898. оснива се Шумарска Академија као саставна чест загребачког свеучилишта те се године 1919. заједно са пољопривредним вишим училиштем, које прелази из Крижевца у Загreb, стапа у самостални господарско-шумарски факултет.

Из овога се краткога историјата види, да Загреб у области пољопривредне наставе уопће а шумарске наставе наносе има за собом велику и свијетлу традицију од немало 90 година. Та је традиција свијетла, јер се родила у исти час са најјачим буђењем народне свијести. Она је свијетла још и зато, што се пољопривредна настава за вријеме туђинске власти у Хрватској и Славонији знала очувати од туђинског уплива и остала постојано на бранику не само привредних већ и ширих националних интереса. Она је свијетла још и зато, што је национална шумарска настава од шездесетих година овамо узгојила велик број одличних шумарских стручњака свију трију племена.

2. По сједиште неког шумарског факултета није одлучан само проценат шумовитости већ и интензитет шумскога господарства. На основу погрешног схватања, да је по шумарску наставу и научни рад одлучна сама шумовитост некога краја, била је у своје вријеме избачена мисао, да се као сједиште шумарске наставе узме чак Сарајево. Ту је превиђено, да за наставнички и научни рад нису потребне што веће површине шума већ таково њихово рас прострањење, које обухвата све биљно-географске регије, све врсте дрвета, све врсте узгоја, све начине подизања, искоришћавања, уређивања и управе шума а на различним категоријама посједа. Дакле код избора сједишта шумарских факултета не ради се о шуми-прашуми већ о шуми, на којој се виде и резултати дугогодишњег рада шумара узгајивача, уређивача, рационалног експлотатора и управника. Треба башти само један поглед на гео-

графску карту распострањења наших шума. Она приказује, да гро наших шума лежи у западној и сјеверо-западној чести наше отаџбине сконцентрисан око Загреба на дохвату саобраћајних средстава, које узимају у њему своје исходиште.

У истој области налази се европски јединствено поље шумарског рада а то је област крипа. Не треба да тек подвлачимо важност овог питања, јер је она подвучена великим интернационалним организацијама (*Silva Mediterranea*). Утврђена је спознаја, да није могуће резултате западно- и сјеверо-европске шумарске науке просто преносити на област нашег медитерана и необичне прилике крипа као апсолутно шумског тла. Тај научно-истраживачки рад у области крипа тражи засебно трајно, дубоко и систематско улажење у сам проблем. Овај се рад може најприродније и најдоступније вршити из Загреба као најближег центра шумарске науке.

Један од основних задатака шумарске науке јест компилковани проблем технологије дрвета. Дрво је органска материја посве засебних технолошких својстава. Познавање тих својстава је услов техничког прерађивања и искоришћавања дрвета. Најстарија и најразвијенија техничка постројења за прерађивање дрвета налазе се баш у Хрватској и Славонији. Из тога је разумљиво да је компаративни студиј рада такових постројења у научне циљеве најприроднији узимајући исходиште у Загребу као сједишту шумарског факултета.

3. Важна саставна чест шумарске наставе јесу екскурзије студената у терен. Те екскурзије могу да се врше лако онда, ако сама настава има у близини такове инструктивне објекте, о којима је била ријеч под 2., разграњен жељезнички саобраћај и добре жељезничке везе. Сви су ти услови дана врло одлично у Загребу, као сједишту шумарског факултета.

4. Загребачки факултет јест један од ријетких у Европи, који има своју заводску шуму на периферији самога града. Та шума има већ најважније типове шумског узгоја и расадник.

5. Шумарска привреда тражи поред наставника специјалисту за извјесне основне (ботаника, зоологија, педологија, хемија) и помоћне (аграрна политика, шумарско законарство) дисциплине, још извјесне екстерне наставнике. Ти се наставници могу да нађу само међу оним лицима, који су имали дуг низ година посласа односним дисциплинама. Из тога гледишта Загреб даје одличну могућност да се нађу такови наставници.

6. Шумарска настава историјски традицијом везана је о велику организацију Југославенско Шумарско Удружење, чије је сједиште Загреб од његовога постања па све до данас — дакле пуних педесет година. Та веза тијесна је крије света из разлога, што то Удружење у свом Дому уз ванредно малену закупницу већ немало 30 година даје заклониште шумарској настави. Исто толико година ставило је Удружење шумарској настави на употребу свој богати шумарски музеј и најбогатију шумарску библиотеку у држави, што у велике диже вриједност наставе овога факултета а значи велику приступљу за државу. Напослетку зграда, на којој је Шумарско Удружење подигло свој Дом, и која служи факултету за његов рад, подигнута је на градилишту, што га је град Загреб бесплатно уступио у ту сврху.

Из свега изложенога јасно се разбира да дубоки историјски разлози говоре зато, да висока шумарска настава остане на жаришту, на коме је мисао о потреби шумарске наставе никла пред 90 година, и која се развијала увијек чувајући светост националне мисли и интересе шумарске привреде и струке. Поред тога читав низ дубоких стручних и стварних интереса садашњице и будућности најодлучније говоре зато, да шумарски факултет остане и надаље у Загребу а у склопу загребачког универзитета, а као засебан господарско-шумарски (пољопривредни) факултет.

ПРАКТИЧНО ШУМАРСТВО

Аеро-фото-таксација (по подацима из пера гг. Д. Миловановића и К. Аљуштина у руском часопису „Шумско господарство, шум. индустрија и гориво“, бр. 5., 6., 7. за год. 1926.). Као море непрегледне су површине руских шума. Њихово је богатство пејзажерно, неисцрпиво. „Слободно је Нијемцу говорити о култури, интензивном господарењу“, рекао ми је један руски шумар пре неко десет година. „У Њемачкој је свако стабло на броју;... пробајте измјерити наше шуме“. Није ни чудо, што су руске шуме све до данас већим дијелом остале нетакнуте. Морамо признати — на пољу истраживања, уређивања, привођења експлоатацији и култури руских шума ради се већ давно и интензивно. Али често руске таксаторе западне част, да открију село са неких 2000 становника, за које је знао само Бог! Камо ли би уредили све шуме! Одавље бит ће разумљиво да руска таксација настоји замијенити снагу човјека апаратом. Покуси изведени у Западној Европи те пракса свјетског рата дали су идеју уређивања шума помоћу аероплана. „Нема зла без добра“, вели руска пословица. Из рата руско шумарство данас црпи користи: навељико практиковано фотографисање са аероплана (непријатељских ровова, стајалишта топова и т. д.) данас се примјењује у мирољубиве циљеве: за уређивање шума.

Из чедних литерарних података, којима сада располажемо, не можемо тачно утврдити откад је руска таксација почела искориштавати у своје циљеве аероплан. Знамо (из часописа „Шумско господарство“, бр. 5—6, 1926.), да од год. 1924. у Лењинграду постоји аеро-фото-таксацијона партија. Исте године шеф ове партије г. А. Е. Новосељски организира вечерњи течај за аеро-фото-таксацију. Читаву зиму уче курсисте ваздухопловство, фотографију, аерофотограметрију, аерофототаксацију, обрану шума помоћу аероплана против пожара и инсеката, комбиновање аерофото-таксације са обичном таксацијом и т. д. На овај начин био је створен први кадар аеро-таксатора. Осамдесет и два курсисте били су раздјељени на три партије и крајем мјесеца маја 1925. почели су практични радови. Двије су партије радиле у шумама Тверске губерније, трећа на подручју једне од Лењинградских губернија. Кратак је приказ рада партија Тверске губерније донешен у руском „Шумском Господарству“ те га овим и искоришћујем за „Шумарски Лист“.

Објекат, о коме се радило, износио је 55.000 хектара. Шума је била уређена 10—15 година прије са просјекама 2 до 3 хвата (сајен) ширине. Задатак — ревизија господарске основе. Аерофотоснимање обављао је „Добролет“.

Први је рад био припремање аеродрома. За ту сврху прикладне су чистине, пашијаци и т. д., површином око 50 до 80 ха (ако је мање, онда дужина те чистине мора износити најмање 300 м). Тло је по могућности морало бити равно, чврсто збијено. Мала валовитост терена не смета. Аероплан увијек остаје под отвореним небом, стога градња посебног хангара отпада. На одређеној за аеродром чистини пали се ватра — сигнал за авијатичара. Као припремни рад треба споменути још и набавку бензина за аероплан, уређење фотолабораторија, станови за особље и т. д.

У поменутој шумарији Руси су употребили путнички аероплан (Дорније—Комета II). Истина је, тај апарат за 6 особа превелик или комотан (мали за 2 особе (Румплер) показао се неприкладним). Покућство било је израђено, у доњем дијелу путничке кабине направљена рупа, постављени лимбусни кругови за хоризонтирање фото-апарата, након чега смјештен и сам апарат. Поред тога уређен је систем вјетрењаче, цијеви и котача тако, да сам рад фотографирања обавља се чисто механички: помоћу тога система мијења се филм, аутоматски ради хинин руло-запор на распорак (Rouleauschlitzverschluss). Улога фотографа код овако удешеног апарате малена је: хоризонтирање и пуштање у посао апарате.

За аерофотографирање употребљава се најпрецизнији фотографски апарат. У даном случају радио је „Кодак“ КI, формата 18×24 , жариште даљине 30 цм. Снимање обавља се на ортохроматским или на пан-хроматским филмовима велике осетљивости.

Сам рад око снимања објекта обавља се на слиједећи начин. Неколико тачака, још од прије означених вином или којим другим начином, повезане су међусобно геодетским стројем. Ове тачке служе за оријентацију авијатичару и фотографу. Аероплан се диже на одређену висину, фотограф пушта у посао апарат, који аутоматски обавља цијели посао. Фотограф мора пазити, да апарат тачно ради. Ако се укаже дефект, обавља се поновно снимање на одређеном мјесту. Поред тога мора се пазити на то, да би наредни снимак заузимао $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ пријашњег. То је ради спурности да је снимљена читава површина те ради монтирања фотомапе и трансформисања. У исто вријеме авијатичар-пилот држи аероплан на једној те истој одређеној висини, јер висина апаратца над земљом одлучује у каквом се мјерилу обавља снимање. На пр. ако је висина аероплана 3000 м, а жаришна даљина фотографског апаратца 30 цм, онда ће мјерило снимања бити 1 : 10.000. Наравно, да мјерило будуће фотомапе може бити одабрано по вољи. Код одабирања мјерила долази у обзир слиједеће: Снимање би у мањем мјерилу било јефтиније, јер се прави мањи број снимака, аероплан лети краће вријеме и троши се мање фотографског материјала (трошак фотоматеријала износи 20 до 25% укуиног трошка). Са друге пак стране снимању са велике висине, дакле у мањем мјерилу, врло често сметају облаци, аероплан троши много времена да постигне одређену висину и т. д. Пракса је показала да ће трошак аеро-снимања у мјерилу 1 : 5000 или 1 : 8000 бити скоро једнак оном код мјерила 1 : 10.000. Поред тога са увећавањем мјерила побољшава се и општина слика.

За трајања једног лета у току од 3—3½ сата може бити експонирано 100 до 200 филмова, т. ј. снимљено сса 50.000 шуме. Али не треба мислити, да се овај рекорд постизава сваки дан. Невријеме, наоблаченост, слаба оријентација, дефекти у снимању и т. д. долазе скоро сваки дан. Ријетко када дође потпуно повољан дан. Зато и рентабилност овога снимања још је увијек малена. „Добролет“ је за поменуто покусно аеро-фото-снимање те мапирање коштао 20 копејки по хектару (то би износило 6 динара по ха). Али исти радови, проведени код Левњинграда са аеропланима Високе Ваздухопловне Школе, плаћени су само 6 копејки, т. ј. 2 дин. по ха.

Сама таксација обавља се након тога, кад је проведено аеро-фото-снимање те у лабораторију развијени негативи и позитиви. Позитивне снимке најелепљује се на папир у облику мапе. Најприје проводи се излучивање нешумских површин. Овамо улазе оранице, лугови, ријеке, језера, мочваре и т. д., јер је ове најглажије разабрati на фотомапи. У шуми се самој прво излучују чистине, таришта, сјечине, кулисе и ријетка шума. То би био један дио геодетског рада, што га обавља сваки таксатор у шуми. Мајоки је број „Шумарског Листа“ за г. 1927. донио у репродукцији један овакав аеро-фото-снимак. Тада је снимак израђен у малом мјерилу, али се поменути детаљи лијепо и јасно даду разабрати. Већ простим оком види се, да је обраст централне партије шума мањи од других (размак између стабала, величина крошње). Код већег мјерила те помоћу специјалних апаратова (стереокомпаратори, аутографи, лупе и др.) може се опредијелити обраст, и врст дрвећа. Заступници аеро-фото-таксације тврде да се помоћу инструмената може просудити још неки детаљ састојине!

Не унущтајући се у детаљ и критику, морам констатовати да је покушај на овом подручју заврједио хвале. Ако оставимо по страни тврђење, да се помоћу аеро-фото-снимака може мјерити чак и промјер са висином те просуђивати бонитет састојине (засада је то слабо вјероватно, а у пракси тражи набаву скупоцijених инструмената), инак још увијек остаје могућност да се помоћу аероплана обављају

сви геодетски радови, укључиво излучење састојина. А то је велики напредак у таксацији, јер баш ти радови траже највише времена. Па ако замислимо непрегледну Русију са њеним шумама, бит ће разумљиво зашто је руско шумарство прихватило ову идеју те интензивно ради на привођењу аеро-фото-таксације у живот.

Сазнајемо да је године 1926. био отворен у Ленинграду нови течaj за аеро-фото-таксације. Дакле њихов се број повећава. Практична идеја шири се све вишем.

И. П. И.

Impregnovanje drveta sumporom. Како smo već jednočjavili, најновији начин impregnovanja drveta јест онaj помоћу rastaljenoga sumpora. Prema francuskoj »Revue Industrielle«, kvantum, koji drvo apsorbuje, kreće se između 40—76%. Da bi se drvo impregnovalo sumporom, ono 5—6 sati leži u kupki rastaljenog sumpora temperature 140°—150°. Затим се 4—5 sati подржава температура од 120°—125°. Тим се наčином увеćava čvrstoća drveta. Sumpor prodire u sudove drveta i zatvara ih i tako спречава razornim elementima улаženje u drvo. Drvo постаје отпорније против киселина, тврде, trajnije i да се болje polirati. Upotreba ovakогог drveta јест многострана. Ono se upotrebljuje за жељезничке pragove, кocke за kaldrmovanje, за žbice na automobilskim тоčkovима, за burad i sudove, за izolaciju, за držalice za igračke, за kuglie i т. д. Ukratko, tim se наčином стварају нове и проширује stare области upotrebe drveta.

Trgovina hrastove francuske dužice oduvijek је у нас била зависна од francuskog vinarstva i vinogradarstva. Zna се, да је сваки jači ili slabiji urod вина те свако jače propadanje i podizanje vinograda u Francuskoj имало свој refleks u наšoj produkciji hrastove dužice. Marsej, Set i Bordo bile су главне лuke, којима је gravitovala наша hrastova cijepana roba. У последnjih dvadeset godina наš је proizvod dužice duboko pao. На тај су pad дјејствовали razni uzroci. Prije svega intenzivisanje наše домаће proizvodnje hrastovog tehničkog drveta, које је, preradivano на pilanama, nailazilo на bolju upotrebu u stolarstvu i graditeljstvu. Cijena, која се тако получивала i tražila по кубном метру, није могла одговарати francuskom kupu dužice. Francuski se kupac ogledao за jeftinijim vrelom. On га је нашао naročito u Ујединjenим Državama Sjeverne Amerike. Francuski su иселjenici ondje uveli običaj ponovног cijepanja hrastovine (la refente du bois de chêne). Ta amerikanska hrastovina naročito потиче из Тексас-а, Arkanzas-а i Лузијане, одакле преко međičkog zatona, a naročito преко Nju-Orleans-а, долazi u Bordo.

Na drugoj strani u самој Francuskoj porasla је nabavna cijena buradi. Visoki kurzevi primuždavali су kupca dužice da plaća visoku cijenu, а visoke radničke nadnice poskupljavale су производњу. Umjesto nabavke novih bačava producenti су se služili starom buradi, uzimali је u najam, а upotrebljavali чак i cementnu burad. Pored тога све се više за производњу dužica počela upotrebljavati kestenovina i bagremovina. K tome је доšla još i zabrana izvoza gotovih bureta iz Francuske.

Područje prode за hrastovu dužicu, која стиže u Bordo, nije само Žironda i susjedni departmani. Ono se проширује i na Midi, jer transport kanalom (canal latéral à la Garone et du Midi) има izvjesne prednosti pred transportom morem.

Uvoz dužice (g. 1923.) за Bordo izgledao је ovako: Ukupno је uveženo 26.069 tona. Od тога је увезла Amerika 16.878 tona, Jugoslavija 4.754 tona, Poljska 1.947 tona, Rusija 1.412 tona, ostale države 2.490 tona.

Kako dakле видимо, на читавом uvozu francuske dužice за Bordo наша država стоји данас на другом mjestu i participira sa 4.754 tona, što čini тек 18%. Naprotiv Amerika zauzima прво mjesto sa 16.878 tona, što čini неко 64%.

ZAKONARSTVO, POLITIKA I ADMINISTRACIJA

Upravno sodišče v Celju je 9. novembra 1927. na tožbo X. Y. industrijalca v N., ravnatelja rudarske družbe »N« v N. po dru N., odvetniku v N. zoper odločbo rudarskega glavarstva za Slovenijo v Ljubljani z dne 1927., št., glede zastopstva v rudarskih stvareh brez javnega naroka, katerega sta se stranki odrekli na podstavi pribavljenih upravnih spisov v nejavni seji razsodilo tako-le:

Tožbi se ugodi in izpodbijani upravni akt razveljavlji zaradi nezakonitosti. Razlogi:

V N. stanujoči X. Y., ravnatelj rudarske družbe »N« v N. je prijavil okrožnemu rudarskemu uradu v N. drja N., odvetnika v N., za pooblaščenca za vse pravne posle, ki se tičejo N. kot ravnatelja te družbe v smislu § 188. občega rudarskega zakona.

Okrajni rudarski urad z odlokom od 1927., št., ni priznal drja N. za pooblaščenca imenovanega direktorja, češ da se za pooblaščenca rudarskih podjetij priznavajo le avtorizirani rudarski inženirji. Zoper ta odlok se je X. Y. pritožil na rudarsko glavarstvo v Ljubljani, ker izpodbijani odlok ni imel pouka o pravnih sredstvih in ker je pooblaščenec po § 188. o. r. z. upraven organ. Rudarsko glavarstvo v Ljubljani je izpodbijani prvostopni odlok deloma razveljavilo in na osnovi čl. 8. točka 5. pravilnika o pooblaščenih inženirjih rudarske in topilniške stroke odločilo, da sme zastopati dr. N. ravnatelja rudarske družbe »N« v vseh meščanskopravnih civilnopravnih poslih, dočim sme v tehniških poslih in v poslih tehniške-administrativne službe rudarske stroke pri pristojnih oblastvih, kamor je prištevati tudi vse posle rudarskopravne prirode, zastopati ravnatelja le pooblaščen inženjer. Proti tej odločbi, ki je bila odpravljena na X. Y. na dne 1927., je le-ta dne 1927. in torej v odprttem roku vložil tožbo na upravno sodišče.

V tej tožbi navaja tožitelj, da toženo upravno oblastvo ni pravilno uporabilo zakona in zakonitih uredb in da so se v predhodnem upravnem postopanju kršili predpisi postopka, kajti

1. zastopanje strank pred rudarskimi oblastvi nikakor ni izključno pridržano pooblaščenim inženjerjem;

2. v pritožbi uveljavljenega nedostatka glede pouka o pravnih sredstvih pritožno oblastvo ni saniralo;

3. tožitelj sploh ni zahteval od rudarskega oblastva izreka, da ga sme v vseh meščanskopravnih poslih zastopati odvetnik, vendar pa je bil njegov predlog glede zastopanja v poslih po rudarskem zakonu v celosti zavrnjen in se torej pritožbi ni deloma ugodilo.

V danem primeru ni zadržkov v smislu čl. 24. zakona o drž. svetu in upravnih sodiščih in torej ni bilo povoda, da bi se tožba kar kratkomalo z odlokom zavrnila zaradi nedopustnosti.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

Po § 188. občega rudarskega zakona od 23. V. 1854., avstr. drž. zak. št. 146., morajo rudarski podjetniki, ki ne stanujejo v okraju rudarskega oblastva prijaviti v tem okraju stanujočega pooblaščenca, ki naj oskrbuje upravo. Ta predpis velja tudi za rudarske družbe, kojih direktor stanuje izven okraja rudarskega oblastva.

Pred vsem je treba preiskati, ali pravilnik o pooblaščenih inženjerjih rudarske in topilniške stroke, rudarskih geologih in kemikih, na katerega se opira izpodbijana odločba rudarskega glavarstva, sploh še velja.

Na osnovi čl. 14. uzaknjene uredbe od 27. VI. 1921. o izpremembah in dopolnitvah uredbe o ustroju ministrstva za šume in rudnike je namreč izdal minister za šume in rudnike pravilnik o pooblaščenih inženjerjih rudarske in topilniške stroke, rudarskih geologih in kemikih od 15. I. 1923., Služ. Nov. št. 61. Ta pravilnik pa je, kar se tiče pooblaščenih inženjerjev rud. in topil. stroke, izgubil moč in veljavno, in velja

je še za rud. geologe in rud. kemike. Čl. 118. fin. zak. za l. 1924/25. je namreč ministra za gradbe pooblastil, da sme sporazumno z min. svetom predpisati začasno uredbo o ustanovitvi inženjerskih zbornic, ki bo imela moč zakona, dokler se ne uzakoni v narodni skupščini. Dalje se je s čl. 119. istega zakona minister za gradbe pooblastil, da sme sporazumno z ministrskim svetom predpisati začasno uredbo o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih v kraljevini SHS, ki bo imela moč zakona, dokler se ne uzakoni v narodni skupščini.

Da bi se ta pooblastitev ne nanašala tudi na pooblaščene rudarsko-topilniške inženjerje, je povsem neosnovano. Ker se pooblastitev za izdajanje uredbe ne omeji morda le na one skupine inženjerjev, opravljačih posle, spadajoče v upravno grano min. za gradbe, marveč tudi na inženjerje drugih skupin (na pr. rudarske in topilniške inženjerje, šumarske inženjerje, kulturno-tehniške inženjerje), zlasti zavoljo tega ni smel minister za gradbe sam izdelati uredbo, marveč je bilo treba sporazuma z min. svetom in je min. svet na osnovi teh pooblastitev sporazumno z ministrom za gradbe izdal začasno uredbo o ustanovitvi inženjerskih zbornic in začasno uredbo o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih od 8. X. 1924., Služ. Nov. št. 245.

Po čl. 1. uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih ureja ta uredba dolžnosti in pravice inženjerjev in arhitektov, ki niso v drž. službi. Po čl. 5 te uredbe se s posebnim pravilnikom predpiše razdelitev in področje poedinih strok pooblaščenih inženjerjev in arhitektov a po čl. 11 se s posebnim pravilnikom izdajo predpisi za izvrševanje poedinih odredb te uredbe, čemur je minister za gradbo ustregel s pravilnikoma od 27. X. 1925., Služ. Nov. št. 258 in od 14. V. 1926, Služ. Nov. št. 129.

V pravilniku o razdelitvi in področju poedinih strok pooblaščenih inženjerjev in arhitektov se pooblaščeni rudarsko-topilniški inženjerji izrecno naštrevajo in obseg njih poslov navaja.

Po čl. 10. začasne uredbe o ustanovitvi inženjerskih zbornic ne sme nihče izvrševati privatne inženjerske prakse brez dovolitve ministra za gradbe, po čl. 6. začasne uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih daje min. za gradbe pooblastitev za javno prakso, a po čl. 5. pravilnika za izvrševanje poedinih odredb ravnokar imenovane uredbe je ta pooblastitev za javno prakso identična z dovolitvijo za izvrševanje privatne inženjerske prakse po čl. 10. uredbe o ustanovitvi inženjerskih zbornic. Iz naslova kakor tudi iz ostale vsebine uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih in iz gorenje ugotovitve izvira, da se ta uredba kljub besedilu čl. 1. ne nanaša na vse inženjerje in arhitekte, ki niso v državni službi. Kakor se namreč ne nanaša na inženjerje v državni, tako se tudi ne nanaša na one v samoupravni službi. Državnih in samoupravnih inženjerjev in arhitektov se tiče uredba o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih le toliko, da smejo državni in samoupravni inženjerji in arhitekti opravljati posle pooblaščenih inženjerjev in arhitektov le z dovolitvijo prisotnih gradbenih oblastev in le v onih krajih, kjer ni pooblaščenih inženjerjev in arhitektov. Uredba se pa tudi ne nanaša na one inženjerje, ki kot nameščenci privatnih podjetij opravljajo posle za podjetje, ki jih je namestilo. Pri tem ni razločka ali gre za primer, da se mora dotičnemu podjetju postaviti javnim oblastvom odgovoren, zadostno kvalificiran strokovnjak, ali pa da tega ni treba.

Kakor iz čl. 7. in 8. uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih dokaj jasno sledi, se ta uredba tiče edinole onih inženjerjev in arhitektov, ki vrše inženjerske posle za tretje osebe kot samostojni podjetniki. Zlasti predpis o izberi stalnega stanovališča, o vodstvu trgovskih knjig v lastni pisarni in o obračunu o vrednosti izvršenih poslov se absolutno ne morejo uporabljati pri inženjerjih, nameščenih pri privatnih podjetjih in najsi gre tudi za primer, da morajo imeti privatna podjetja za opravljanje inženjerskih poslov javnim oblastvom odgovornega strokovnjaka. Ker pooblaščeni inženjer ne vrši te prakse v odnosu nameščenca, ampak samostojno, gre tu za privatno prakso, a ker je pravica opravljanja inženjerskih poslov za tretje osebe

pač javnopravnega značaja, je ta praksa obenem tudi javna. Da bi se izrazi »javna praksa« in »civilna praksa« nanašali tudi na poslovanje inženjerjev in arhitektov nameščenih pri privatnem podjetju, se tudi ne sklada s pomenom teh izrazov, ki ga jim pripisuje obča govorica. Nedoslednost v izrazih, rabljenih v obeh uredbah pa je pripisati pač povojni manj točni zakonodajni in uredvodajni tehniki. Pravilnik za izvrševanje poedinih odredb začasne uredbe o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih v drugem odstavku člena 12 pa vendar predpisuje, da sme biti pri podjetjih ali obratih, ki opravlja inženjerske posle in ki morajo imeti po veljavnih zakonih za strokovne posle odgovornega strokovnjaka, ta strokovnjak samo pooblaščen inženjer ali arhitekt. Ta predpis vsekakor nasprotuje uredbi, na katere osnovi se je izdal, kajti uredba nima v mislih teh inženjerjev. Ker se torej predmetni predpis ne sklada z uredbo, je nezakonit in ga ne more vpoštovati upravno sodišče, ki je vezano na zakone, a na uredbe in pravilnike le v toliko, v kolikor se na zakon opirajo in ne prekoračijo danega pooblastila.

Razen tega subjektivnega momenta se je ozirati tudi še na neke stvarne momente. Uredba o pooblaščenih inženjerjih ali arhitektih ima v mislih le tehničke posle, in posle, ki so v zvezi z njimi, ter zastopanje pooblastiteljev pri vseh oblastnih v teh-le poslih. Ni treba tu še razmotrovati, ali so se s predmetno uredbo izključno pridržali pooblaščenim inženjerjem in arhitektom tudi oni tehnični posli, ki se samostojno vrše za tretje osebe, a za katere se poedini specijalni zakoni (n. pr. zakon o koncesijoniranih stavbnih obrtih) zadovolje tudi z manjšo strokovno izobrazbo. Ni pa dvoma, da uredba o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih v čl. 10, le prepoveduje, da bi neopravičena oseba vršila posle pooblaščenega inženerja in prevzela pripravljalne ali izvršne inženjerske ali arhitektonске posle. Treba je torej, da se za tretje osebe prevzamejo taki posli, nikakor se pa to ne nanaša

a) na posle, ki jih vrše nameščenci za podjetja ali obrt, pri katerem so nameščeni,

b) ne na zastopstvo tretjih oseb pred oblastvi v stvareh, ki niso izrazito inženierske ali arhitektonskega značaja, kar velja zlasti za pravne posle in najs so ti pravni posli tudi v zvezi z onimi inženjerskimi in arhitektonskimi posli, za katere so dotični inženjerji pooblaščeni.

Iz navedenega dovolj jasno izvira, da uredba o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih nikakor izključno ne pridržuje zastopanje oseb v netehniških stvareh pri oblastnih pooblaščenih inženjerjem in arhitektom.

Treba je še preiskati, ali morda zakon o namestitvi obratovodij in obratnih paznikov v rudarstvu predpisuje namestitev pooblaščenih rudarskih in topilniških inženjerjev. Po § 1. zakona od 31. XII. 1893. avstr. zak. št. 12. ex 1894. o namestitvi obratovodij in pooblaščenih paznikov v rudarstvu je za tehnični obrat v rudniku oziroma vsakega samostojnega obratnega oddelka namestiti sposobno osebo ter § 2. za te osebe predpisuje posebno usposobljenost, dokazano z visokošolsko teoretično in večletno praktično izobrazbo, a dopušča izjeme le za manjše in manj opasne rudniške obrate tudi osebe manjše kvalifikacije. Vendar se po naziranju upravnega sodišča za opravljanje teh inženjerskih poslov pri rudarskih podjetjih še nikakor ne zahteva pooblastitve v smislu veljavnih uredb o pooblaščenih inženjerjih in arhitektih in o ustavovitvi inženjerskih zbornic. Kakor že gori navedeno gre pač le za nameščence, ki morajo kot oblastvom odgovorni tehnični obratovodje dokazati svojo strokovno in moralno usposobljenost, a ki nikakor niso samostojni podjetniki vršeči posle za tretje osebe. Ta zakon torej ne zahteva pooblaščenih inženjerjev, ter se nanaša zgolj na tehnične posle, vrhuji tega se pa položaj teh tehničnih nameščencev povsem razlikuje od pravnega položaja pooblaščenca v smislu § 188. o. r. z.

Pooblastilo po § 188. o. r. z. je presojati raz vidik XXII. poglavja občega državljanskega zakonika, namestitev kot obratovodja pa raz stališča XXVI. poglavja tega

zakonika, kolikor rudarski podjetnik sam ne more namestiti tu omenjenih nameščencev, stori to njegov po § 188. o. r. z. pripravljeni zastopnik pooblaščenec.

Iz gorejih izvajani pa je zadostno jasno, da ni zakonitega predpisa, ki bi v § 188. o. r. z. omenjeno zastopstvo izven rudarskega okraja stanujočih rudarskih podjetnikov ali ravnateljev rudarskih družb pridržal pooblaščenim rudarsko-topilniškim inženjerjem. Zavoljo tega bi toženo oblastvo ne smelo za vse pravne posle prijavljenega zastopništva drja N. omejiti na zastopništvo v privatnopravnih poslih in zlasti ne bi smelo prijavljenega zastopnika izključiti od zastopništva v poslih po rudarskem zakonu. Za primer pa, da bi po obstoječih predpisih bilo treba namestiti oblastvom odgovornega tehnično kvalificiranega obratovodjo ali da se sicer izkaže potreba prepustiti izvršitev kakih tehničnih del in drugih z njimi zvezanih poslov pooblaščenim inženjerjem, je naloga po § 188. o. r. z. prijavljenega zastopnika da vrši dotedne namestitev oziroma, da pooblašča dotedne pooblaščene inženjerje.

Iz teh razlogov je moralo upravno sodišče tožbi ugoditi in izpodbijano odločno razveljaviti zaradi nezakonitosti, ne da bi se še spuščalo v presojo 2. in 3. tožne točke, ki sta formalnega značaja.

Šumske glavnice, prihodi i potrajanost. U broju 1. »Šumarskoga Lista« od god. 1928. na str. 34. u petoj alineji odostrag, kao završnu tvrdnju u članku »Nepotrošene šumske glavnice i vanredni prihod« napisao sam, da sve šume novo kupljene (sc. kod brodske imovne općine) imaju karakter potrošne glavnice, da se s njima kao s potrošnim dobrima može gospodariti slobodno po načelima produkcione potrajanosti. Uredništvo lista izvolilo je na taj navod staviti ovu opasku: »Ovdje pisac ili nije tačno shvatio pojma produkcione potrajanosti ili ga je neispravno primijenio na šume, koje su svojina pravnih lica.«

Po mojoj mišljenju uredništvo ovdje nije u prvom redu iz formalnoga i stvarnoga razloga. Iz formalnoga zato, što se u jednoj kritičkoj raspravi ne običavaju stavlјati gole opaske, već se ima navod pisca oprovrći ili u samoj opasci ili posebno.

Stvarno ne odgovara tvrdnja u opasci i slijedećih razloga.

Nasuprot pojma nepotrošne šumske glavnice dolazi češće do operisanja sa pojmom potrošne šumske glavnice. Ta je u pravilu šuma a može biti i novac, papir. Ukoliko smo u uredenoj šumi bili prisiljeni iz opravdanih razloga crpsti veće drvne mase u poslednjem dobnom razredu (na pr. sječom prestarih hrastika u skraćenom uporabnom periodu) i taj prehvat na drvoj masi kapitalizirali s tim, da taj kapital iskoristimo dakle potrošimo u vremenu ekonomskoga vacuuma i s tim izravnamo poremećenu strogu prihodnu potrajanost u užicima — možemo govoriti o potrošnoj šumskoj glavnici.

S takvim kapitalom, teorijski uzeto, može šumovlasnik, ma bio on i juridička osoba s trajnom svrhom, raspologati na bilo koji način, dati mu bilo koji privredni oblik, raspologati s njim na bilo koji racionalan način — ali takav kapital mora biti iskorščen u ekvivalentu prehvata.

Konkretno, dobili smo novac, uložit ćemo ga u banku kamatonosno. Poslije 20 godina imali bi crpsti užitke iz slabo ili nikako dotiranoga perioda, koji je označen sa »vacuum«. Potrebe će se pokriti iz toga novca, koji je 20 godina bio uložen, t. j. taj se novac ima privesti svojoj svrsi. Ili, šumovlasnik, koji je obvezan, da in natura daje užitke, a nema ih, kupovat će drvo novcem, što ga je u tu svrhu čuvao i davati ovlaštenima ili će se podavanje reluirati.

Ili, unovčivši prehvat, šumovlasnik je kupio šumu te ima pravo, da ju iskoristi za vrijeme parcijalnog ili totalnoga vacuuma. Kad dodje to vrijeme, on može čitavu šumu sa tлом i da proda trećoj osobi, može ju racionalno, na jednom iskoristiti, obezbjedivši njemu produktionu potrajanost, ako je na apsolutnom šumskom tlu. Ako je na relativnom i on nadje računa, može ju eksploratisati i parcelirati u agrarne svrhe.

Izgradit će primjerice šumsko-industrijsku željeznicu, i u dvije periode od po 10 godina vacuuma, iskoristiti bukovu šumu 1660 kat. jutara veliku, 80 godina staru, sa pp. 300 m³ totalne dryne mase, 25.000 m³ godišnje. Po kojoj metodi je ta šuma uredena, kako će se obezbjediti pošumljenje, t. j. osigurati produkciona potrajanost, nije ovdje odlučno.

Nema dakle ovdje govora o prihodnoj potrajanosti, a kamo li možda o strogoj godišnjoj potrajanosti ili čak o tom, da i jednake godišnje prihode cripimo.

Ne treba ponavljati, da je privatno fizičko lice relativno slobodno u načinu upotrebe odnosno iskorišćivanja svoje stvari, koja je njegovo isključivo i neograničeno vlasništvo, ukoliko ga viši obziri cjeline t. j. obziri javni u tome ne sprječavaju. Tako privatni šumovlasnik može sa svojom šumom da raspolaže potpuno slobodno, ukoliko općim zakonskim propisima nije ograničen na produkcionu potrajanost u svojoj šumi, kad se ona prostire na absolutnom šumskom tlu. I Država kao pravno lice može doći u položaj (rat), da svu svoju privatnu imovinu angažuje bez obzira na to, da li je ta imovina prema eventualnim specijalnim propisima inače raspoloživa.

Tako može država svoje šume prodati ili založiti.

I imovna općina kao pravno lice može doći u položaj, da potroši neku izvjesnu specijalnoj svrsi namijenjenu glavnici.

Ne moraju dakle pravna lica bezuslovno biti vezana na prihodnu potrajanost, jer ima slučajeva, gdje može doći do izražaja produkcione potrajanosti, kako je to naš slučaj u spomenutom članku.

G. N. i ja nismo saglasni u naravi glavnice, koja je nastala ranijim iskorišćivanjem starih slavonskih hrastika. Raniji užitak prestarih hrastovih sastojina jest po mišljenju gosp. N. vanredni prihod i od njega je osnovana nova, nepotrošna šumska glavnica, koja se ne smije potrošiti. Po našem je tvrđenju taj raniji užitak prehvata, a kapital od toga prehvata jest potrošiv, jer ima, kako rekosmo, svoju naročitu svrhu, da prema gospodarskoj osnovi vremenski i prostorno popunjava gospodarske praznine, kako bi se poremećena prihodna potrajanost uspostavila.

Ako je taj kapital šuma, mora ova potrošnja uslijediti prema diktatu vacuuma bez obzira na prihodnu potrajanost takve šume već treba imati u vidu njezinu produkciju potrajanost, ukoliko je na absolutnom šumskom tlu.

Andre Perušić

Povodom gornjeg autorovog objašnjavanja, smatramo da je potrebno na ovome mjestu reći nekoliko riječi o ovoj stvari i sa strane uredništva.

Istina, nije stvar uredništva da ulazi u kritički detalj rasprava, što ih donosi sam »Šumarski List«. No neosporno je pravo uredništva, da ono u pitanjima, koja su opće i načelne prirode, izgraduje svoje vlastite poglede. Bez tih pogleda nemoguće je uopće zamisliti rukovodenje nekoga stručnoga lista i davanje osnovnoga smjera tome listu. Zato je i razumljivo, da se uredništvu ne može poreći pravo, da ono u pitanjima opće i načelne prirode učini izvjesne primjedbe već kod donošenja članka. Naprotiv dužnost je uredništva da to učini naročito onda, kad se ne može saglasiti sa gledanjem pisca na neke opće i osnovne principe. Kad se to ne bi učinilo već u času donošenja članka, izgledalo bi kao da uredništvo ili nema vlastitih pogleda ili se tacite saglašava sa mišljenjem autora.

Što se same teme tiče, to će reći pitanja nepotrošnih i potrošnih glavnica, vanrednoga prihoda i postupanja sa tim glavnicama i prihodima za Krajiške Imovne Općine, naše je načelno mišljenje ovo.

Raspravljanje ovoga predmeta bilo bi mnogo kraće, jasnije i uspješnije, da su autor i kritičar ovo kompleksno pitanje rastavili na njegove komponente pa ih razradili. Ako se malo tačnije analizuje ovaj problem, lako je konstatovati, da su u njemu tri osnovne česti. Jedna zahvata u oblast uredivanja šuma. To je utvrđivanje samog

taksacionog pojma potrošne, nepotrošne glavnice i vanrednoga prihoda u formi drvne mase. Druga čest nalazi u oblast šumarske politike. Tu treba objasniti odnos države i njenih ograničenja prema postupanju sa pomenutim glavnicama i prihodima a sa obzirom na pravnu prirodu sopstvenika uopće a Krajiških Imovnih Općina napose. Treću čest ovoga pitanja čini njegova pravna strana. Tu je trebalo raspraviti teorijsko pitanje, da li su Imovne Općine javno-pravna ili privatno-pravna lica i konkretno pitanje, kakva stvarna ograničenja za Krajiške Imovne Općine postoje u dosadanju zakonodavstvu s obzirom na postupanje sa pomenutim glavnicama i prihodima, i kako su se ovi propisi u praksi primjenjivali.

Mi se ne smatramo kompetentnima da ulazimo u tumačenje pojma nepotrošne glavnice i vanrednoga prihoda u taksacionom smislu, već to prepustamo nadležnim stručnjacima za uređivanje šuma. Svakako taj pojam drukčije izgleda kod potrajanog a drukčije kod prekidnog gospodarenja. No pošto prekidno gospodarenje ne ulazi ovdje uopće u račun, od važnosti je samo pojam nepotrošne glavnice i vanrednoga prihoda za potrajno gospodarenje. Mi ćemo samo podvući pretpostavke, koje su važne za konstruisanje pomenutih pojmoveva, sa kojima smo imali posla i u praksi. Pored duljine turnusa naročito je važno vrijeme, od kojega se počinje računati sama ophodnja. Baš je u toj tačci jedno važno taksaciono sredstvo, koje čitavoj slici obračuna može dati posve zaseban vid. Drukčije izgleda ta slika, ako se za ovo kvalifikovanje glavnice i prihoda uzme čas postanja Imovnih Općina kao pravnih lica i sopstvenica šuma. Drukčije izgleda slika osnovne glavnice i prihoda šuma, ako se kao početak računanja ophodnje uzme momenat izradivanja osnove, recimo izvjestan niz godina poslije postanja neke Imovne Općine. Naročito onda, ako prije sastavljanja gospodarske osnove nisu uopće ili nisu posvema iskorišćivani redovni prihodi. Pretpostavimo da taksatora vezuje instrukcija, koja stoji na ovom gledištu.. Vanredni je prihod razlika između normalne drvne zalihe i zbiljne drvne zalihe, koja je zatećena u času, od koga se počinje računati početak ophodnje. Pretpostavimo da taksator, izvjestan niz godina poslije postanja Imovne Općine (godina izradivanja gospodarske osnove), konstataje, da je u tom času zbiljna drvna zaliha veća od normalne. Njegov će račun dati različan rezultat već prema vremenu, od koga će računati početak ophodnje. Ako uzme kao početak ophodnje godinu postanja Imovne Općine te ako — recimo — od postanja do izradivanja gospodarske osnove Imovna Općina nije trošila svojih redovnih prihoda, onda se taksatorski uistinu radi o prištednjama na redovnom prihodu. Ako se kao početak ophodnje ne uzme godina postanja Imovne Općine već godina izradivanja gospodarske osnove, onda se taksatorski uistinu radi o vanrednom prihodu.

Iz ovoga se općeg razmatranja vidi da je taksatorski za prosudivanje vanrednoga prihoda neke gospodarske jedinice uopće vrlo važno, od kada se počinje računati početak ophodnje.

Mi se ne smatramo kompetentnim da raspredamo pravnu stranu pitanja, da li su Krajiške Imovne Općine javno-pravna ili privatno-pravna lica. Nas interesuje šumarsko-politička strana ovoga pitanja.

Mi vrlo dobro znamo da se ograničavanje državne vlasti odnosno njenog zahvatnja u iskorišćavanju glavnica i prihoda kreće u prilično širokoj skali između najšire produkcione potrajanosti i stroge godišnje potrajanosti. Načelno stepen toga ograničenja zavisi o pravnoj prirodi sopstvenika, šumarsko-političkim načelima i zakonodavstvu neke države. No konkretno je šumarsko-politički mnogo važnija činjenica, da je za Imovne Općine kao pravna lica dosadanju zakonodavstvom propisano trajno gazdovanje. Posve je sporedno, da li se radi o strogo godišnjem ili periodičkom trajnom gazdovanju. Mi dopuštamo da se o pravnoj prirodi Imovnih Općina naročito o tome, da li su to javno-pravna ili privatno-pravna lica, može raspravljati. No neosporno je da šume Imovnih Općina imaju izvjesni posvetni cilj, strogo fiksiran dosadanju zakonodavstvu.

nima a taj se nikako ne može mimoilaziti. Samo mjerilom toga posvetnoga cilja a na osnovu principa potrajanosti i tačnom stručnom konstrukcijom pojma nepotrošne glavnice i prihoda uopće može se utvrditi i omjeriti stvarno postojanje ili nepostojanje nepotrošnih i potrošnih glavnica i vanrednih prihoda.

Na kraju dodirnut ćemo još jedno šumarsko-politički važno pitanje — pitanje uvećavanja posjeda nekoga javno-pravnog lica kupovanjem novih šuma. Naše je uvjerenje, da u slučaju kupa novih šuma po nekom javno-pravnom licu zakonska ograničenja, koja se nameću sopstveniku u pogledu toga novoga objekta, zavise o tome, kakova je priroda kapitala, iz kojega je nabavljena ta nova šuma. Ako je ona kupljena za novac koji potječe iz vanrednoga prihoda ili čak osnovne i nepotrošne glavnice sa staroga objekta, onda za tu šumu moraju vrijediti ista ograničenja kao i za sam stari objekt. Naprotiv, ako je neki novi objekat nabavljen kapitalom, koji potječe iz redovnog prihoda, prištendje na redovnom prihodu, predhvata na redovnom prihodu, koji će sigurno biti »zaciijeljen«, ili čak doprinosima samih članova nekoga pravnog lica, onda za taj novi objekat ne mogu da vrijede ograničenja, koja su zakonskim propisima o Imovnim Općinama bila propisana za nepotrošnu glavnicu starog objekta.

Ovako bi načelno i teorijski izgledalo ovo pitanje, posmatrano sa šumarsko-političke i pravne strane. Posve je razumljivo da to gledište može biti modifikovano ograničenjima općeg Zakona o Šumama u onom slučaju, ako on ne povlači granice između starih i novih objekata i pri tom ne vodi računa o podrijetlu glavnica, kojima su novi objekti nabavljeni.

Dakle se nikako ne može generalisati i načelno reći i tvrditi, kako to čini autor govoreći da »sve šume novokupljene imaju karakter potrošne glavnice, da se s njima kao s potrošnim doprinosima može gospodariti slobodno po načelima produkcione potrajanosti«. To bi kod šuma javno-pravnih lica bilo moguće samo u onim izuzetnim slučajevima, gdje su šume nabavljene na teret redovnih prihoda ili pomoću zasebnih prinosa članova javno-pravnog lica. Ali to nikako ne može da bude u onim slučajevima, gdje su uopće objekti kupljeni na teret osnovne i nepotrošne glavnice, dakle i izvanrednog prihoda.

Mi smo smatrali potrebnim da donešemo ovo objašnjenje, posmatrajući čitavu stvar sa strogo načelne i teorijske strane a ne upuštajući se u konkretnе slučajeve.

Ugrenović

Zakon o Šumama. Ljubljanska podružnica Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja iznijela je ove prigovore protiv najnovijeg zakonskog projekta.

V splošnem opozaria Podružnica, da osnutek ni v skladu z zakonom o obči in o samoupravi, dalje ni v skladu z zakonom o upravnih sodiščih in državnem svetu.

Izpremeniti bo treba sledeće člene:

Čl. 8. — lov ne spada v zakon o šumama.

Čl. 9. — enako.

Čl. 10. — ali je Generalna direkcija šuma II. inštancija? Zakaj so oblastva obče uprave zapostavljena direkcijam državnih šuma?

Čl. 13. — je samoposebi umevna stvar. Čemu je potrebno odobrenje ministra?

Čl. 14. — gre predaleč.

Čl. 16. — 25% je veliko!

Čl. 22. — ne glede na površino?

Čl. 23. — brez zahteve delodajalca zakletva?

Čl. 28. — kam naj gre sreski šumski referent, če ima veliko službenih let — ali bo na večne čase v 6. grupi?

Čl. 30. — katera škola?

Čl. 39. — administrativni postopek je z drugimi uredbami veliko temeljiteje podan. Besedilo člena ne odgovarja!

Čl. 40. — zakaj povsod komisija? Iz javnih ozirov mora šumarsko osobje obče uprave vsako leto vse gozde prepotovati brez komisije. Zato pa mora imeti — četudi le malenkosten — potni pavšal!

Čl. 54. — nasprotuje zakonu o upravnih sodiščih.

Čl. 58. — odredbe glede plavbe, ki so važne iz javnih ozirov, morajo priti v zakon, ne v pravilnik.

Čl. 69. — nasprotuje zakonu o upravnih sodiščih in je tudi praktično in po izkuštvih nemogoč.

Čl. 71. — besedilo prvega odstavka spada k členu 69. Drugi in tretji odstavek upravno nemogoč.

Čl. 72. — to spada itak v priyredni plan!

Čl. 82. — zakaj »izvzetno«?

Čl. 83. — drugi odstavek nemogoč, nasprotuje zakonu o obči upravi.

Čl. 85. — meša privatne z državnimi šumami.

Čl. 129. — Centralizacija šumskega fonda! Decentralizirati treba!

Čl. 132. — etc.... premalo razlike med zaščiteno šumo (radi sebe) in zbranjeno šumo (radi drugih). Za dekretizovanje zaščitenih šuma ni treba komisije niti ne traženja interesovanih.

Čl. 134. — predzadnji odstavek v nasprotju z zakonom o upravnih sodiščih.

Čl. 138. — drugi odstavek nemogoč.

Čl. 144. — zadnji odstavek nemogoč, Zakon o obči upravi in uprav. sodiščih.

Čl. 149. — dve leti je premalo v nezaščitenih šumah. — zadnji odstavek nemogoč!

Čl. 169. — zadnji odstavek nemogoč. — Nemo iudex in causa sua!

Čl. 172. — je preveč liberalen. Zadnji odstavek po krajevnih in klimatičnih razmerah nemogoč.

Čl. 173. — zadnji odstavek nemogoč.

Čl. 175. — glej opombo ad čl. 129.

Čl. 192., 193., 199., 207. previsoke kazni tam, kjer se v istini izterjavajo.

Čl. 211. — čemu so pa disciplinarne komisije?

Čl. 222. — upravno nemogoč; istotako 225.

Čl. 284. — ne navaja vseh zakonov Slovenije, ki so pač mnogo boljši, kakor osnutek zakona o šumama.

ЛОВСТВО

Жидлоховице, Репрезентативно Ловиште Чехословачке. О лову се додуше у последне време много говори и пиše. Али из тона тога писања, — који је обично пун шале, добродушне па и ироничне — могло би се закључити, да наша јавност, и нарочито јавност наше престонице Београда о лову не може да расправља без смешкања и са оном збиљом, који лов по својој општој користи заслужује.

Ово је додуше донекле разумљиво, јер је предратна Србија поред толико пречих интереса, лов остављала скоро сасвим слободном искоришћивању. Лов се у предратној Србији никад није третирао као грана народне привреде, која може да буде од доста знатне користи по општу привреду — барем тако знатне, да заслужује у време земаљске привредне кризе своју озбиљну пажњу. Овај пут нећу да се упуштам у разматрање наших унутрашњих питања ловарства — које у нас, и то нарочито у пречанским крајевима, где допушта систем властитих општинских ловишта рационално господарење лова, економски обрт до око 250,000.000 динара годишње — него ћу овај

пут изнети економски уређај једног великог, репрезентативног ловишта у Чехословачкој, и то у Жидлоховицама крај Брина.

Недалеко од Аустерлица, места сјајне победе Наполеона (1805.), допао је Чехословачкој велики посед бив. надвојводе Фридриха Хабсбурга, слично као нама „Беље“. С тога нас поздравља одмах у предсобљу старог замка безброј јеленових рогова са натписом „Беље“.

Велепосјед Жидлоховице мери око 7000 ха, од којих је 2700 ха под шумом. Пољопривредно земљиште дато је већим делом под закуп. Уосталом је велепосјед индустрисован, — као што су били сви велепосједи Фридриха, — и веома рационално уређен. Ово доказује чињеница, да тај велепосед годишње само од пољопривредних направа одбације 2,000.000 чех. круна чистог прихода. Чеси су наиме умели, да продуže рационално господарство тога велепосједа у истом интензитету. Нас, Југославене мора управо душа да заболе, ако помислимо код оваке компарације на наше „Беље“.

Велики посед Жидлоховице лежи у широкој долини уза обе стране реке Чрнаве, тако, да је шума, која покрива 2700 ха, типично низинска шума. Врбе, тополе, канадске тополе, јасен и храст су главне врсте шумског дрвећа. На вишим положајима, где је земља пешчана и плитка, гаји се багрем и бели бор.

Са свима овим шумама се господари тако, да одговарају потребама лова, који значи за шумски део овога посједа главни циљ и главну сврху. Не само подела шума и избор врсти дрвећа, него и обраст састојина се прописује привредним планом тако, као што одговара интересима лова. Тако се у матичном подручју за узгој фазана одржава редка средња шума, која има густи коров разног грмља папрати и купина ради дивљачи. У подручју зец-кунића је поред америчког јавора (*acer negundo*), у тракама од 20—40 м ширине, унешен багрем, ради своје избојне снаге, кад га овај опасни глодар нагризе.

Интересантно је било ове године, да је американски јавор веома настрадао од мишева. Скоро сва стабла била су одоздо бело ојуштена и изгледала су, као да су сва у модерним чарапама наших дама. У почетку мислио сам, да је то од кунића, кога зову Чеси „Кралик“, али не може без снега да се успне до висине од 1 метра и више. Погледам тачније, и препознам одмах трагове ситних зубића пољских мишева. И управник шумарије признао ми је, да штете од мишева у шуми у таквом обиму још нема забележене у господарским аналима тога посједа. Кани се у овој години и у шуми покушати са заразом мишјег тифуса. — Жидлоховичко ловиште је уређено за срне, фазане, јаребице, зечеве и дивље куниће.

Садање стање цени се на око 1000 до 1200 комада срна, 120.000 комада фазана са 30.000 петлова, 7000 комада јаребица, 8—10.000 зечева и 8000 кунића.

Одстрел, који се вршио у последњим годинама, кретао се у следећим цифрама годишње: до 100 комада срдача, који се лове само на привлач и зов (*Pürsch-Blatt*), 13—15.000 комада фазана, 2000—2500 комада јаребица, 6000 комада зечева и 4000 кунића.

Сва дивљач продаје се сталним велетровинама. Бруто приходи од продате дивљачи износе годишње око 500.000 чех. круна. За живе фазане, — који се продају по цени франко жељезничка станица Жидлоховице, по 60 чех. круна, коконка, а 70 ч. к. петао — се добија годишње око 90.000 чрх. кр.

Овим леним приходима треба успоредити наравно и знатне трошкове, које тражи ово рационално вођено и уређено ловиште.

Од свију суседних општинских ловишта — јер и у Чехословачкој важи исти систем закупних општинских ловишта као у нашим пречанским крајевима — узети су, ради чувања матичног ловишта, у закуп сви они делови, који су за ово време од важности. Закупнина која се плаћа општинама за та закупљена ловишта износи годишње 180.000 чех. круна.

За зимску храну — кукуруз и репу — као и летња напојишта у бетонским коритима, укопаним до руба у земљу, издаје се годишње до 150.000 чех. круна.

За штете, које чини дивљач суседним пољопривредним пољима плаћа се годишње одштета од 300.000 чех. круна.

Поред 12 лутара мора се држати само ради лова још 9 чувара лова, који коштају, а 8000 чех. круна годишње, укупно 75.000 чех. круна.

За стрелницу (одштета шумарском особљу за убијену дивљач) издаје годишње до 55.000 чех. круна за користну дивљач, а 10—12.000 чех. круна за штетну. За убијену лисицу плаћа се 10 чех. кр., за дивљу мачку 8 чех. круна, за домаћу 6 чех. круна, за врану 2 чех. круне и т. д.

Зими се оставља особљу на вољу, да си задрже крзно у место стрелнице, или да узму стрелницу, а да предаду кожу управи.

Премије за успешно ухваћене криволовце или зверокрадице плате се, према приликама случаја, од 300 до 500 чех. кр. Занимљиво је, као што ми је казао шеф тамошње шумске управе, да он сам годишње испуца 8—10.000 метака, и да за ово прима одштету у стрелници од 13.000 чех. кр.

За ногониће или тераче код репрезентативних ловова — око 70 годишње — издаје се годишње до 70.000 чех. кр. Угошћавање гостију у замку кошта око 10.000 чех. круна на годину.

У ове бројке нису унете штете од дивљачи у сопственим пољима, ни штете у шумама на прирасту, слабијем квалитету дрвета, штете због немогућности узгаја бољих и племенитих врста дрвећа због немогућности одржавања нормалног обраста, скупоће честот попуњавања подмлатка и т. д.

Ако ово све узмемо у обзир и сравнимо издатке са новчаним приходима, мора се признати, да је и ловно газдинство у таквим велиkim сразмерама и тако рационално вођење, као што је случај у Жидлоховицама, пасивно.

Али лов даје поред користи, које се даду показати у цифрама, и много других, које се новцем не даду оценити.

Ово описано ловиште има у Чехословачкој сврху, да служи за расплод фазана читавој земљи, да залаже велике вароши месом од дивљачи, да подупира домаћу фабрикацију муниције и оружја, пушкарски обрт и индустрију, и да послужи циљевима репрезентације младој републици.

Јасно је, да један велики посед, који одбацује два и по милијона чех. круна чисте добити, може жртвовати 200.000 до 250.000 чех. круна у ове сврхе, које се не даду оценити новцем, а које су често — као на пример репрезентација у круговима дипломације — од пресудне вредности за судбину државе. Колико по државу важних и судбоносних разговора и договора се може извести неопажено и без помпе у вези са репрезентативним ловцима у таквим ловиштима. Јоули од политичне моћи и утицаја од вајкада је занимао лов као разоноћење што нам доказује сва историја европске дипломације.

И ми, ко млада и сељачка држава не би требали да пред том чињеницом историје затварамо очи, него да се огледамо о нашу Словенску сестру — државу, Чехословачку, која је поред све строге и крајње демократске владавине, ипак и за овај општи интерес лова и ловарства, нашла довољно пажње и бриге.

Инг. Вojko KopriVnik

ЛИТЕРАТУРА

„Лесоведение и лесоводство“. Сборник Лесного Общества в Ленинграде. № 4 Октябрь 1927. Ова је књига изашла као прилог руском часопису „Шумско господарство, шум. индустрија и гориво“. Садржава само научне и стручне

расправе са подручја шумарства, док сам часопис више пажње посвећује статистици и извештајима многобројних дописника из провиније.

У првом чланку из пера проф. М. М. Орлова донешен је некролог проф. Петроградског Лесног Института В. Д. Огијевског те приказ његовог дугото-дишњег покусно-истраживачког рада.

В. М. Савић даје опширан приказ пустинја Туркменији те њихове вегетације т. зв. „соксеуль“, дрва непознатог у Западној Европи.

А. С. Мачински „Расе храста“. Овај чланак руског колеге заслужује пажњу и наших шумарских кругова. У своје вријеме (Ш. Л. 1927. стр. 308) укратко смо јавили о раду руског професора Н. П. Кобранича „Селекција храста“. Чланак А. С. Мачинског обрађује исти темат, али са другог стајалишта. Н. П. Кобраничом својом „Селекцијом“ даје само путоказ, остајући засада углавном код старог раздјељења храст-лужњака на двије варијетете: рани и касни лужњак. А. С. Мачинског не задовољава овакова диоба. Он иде даље. На подручју Тростјањецке шумарије он је утврдио 12 варијетета лужњака, које разликује не само по физиолошким већ и морфолошким знацима. Извео је детаљне измјере храстовог листа. Код ових као базу за диобу узима облик листа, коефицијенат „изрезаности“ (изрезана површина наспрам читаве површине) листа, густоћу и број жила и жилица, дуљину петељке листа и жира и т. д. За сваку морфолошку расу установљено је вријеме листања и цватње. Показало се, да свака од поменутих раса има своје засебно вријеме листања. На пољу тражења „отпорних“ врсти храст-лужњака (противу мраза, кукаца, гљива и т. д.) ова је радња вриједан принос онћем добру шумарству.

Спомена је вриједан и рад Е. Попове са насловом „Мртви покров и годишњи отпад касно и рано-листацију храстика ситних шума на подручју покусне шумарије Воронешког Пољопривредног Института.

Проф. С. А. Јаковљев приказује резултат свога геолошког истраживања Тихвинске покусне шумарије.

Из пера нашег земљака Д. Миловановића налазимо чланак те скрижальке кубатуре, једрине и раста бора у Печорском крају. Аутор нам је обећао о истој теми један специјални чланак за „Шумарски Лист“.

Н. Матрењскиј расправља о начинима популаризације шумарства те помоћу слика доказује, како би се најлакше и најуверљивије дала приказати народу потреба чувања шума од пожара а тло од обешумљавања. Пропаганда у смјеру заграђивања бујица и пошумљавање живога пијеска већ одавна води се у Русији и у томе су правцу руски шумари постигли знатан успјех. Рачуна се, да ће на исти начин бити проширења у народ и идеја узгоја и обраћења шума.

Напосљетку морамо споменути кратак али по идеји интересантан чланак проф. А. А. Јулијанског. Са обзиром да се у Француској већ одавна практикује начин помлађивања храстових шума стављањем на папље младих стабалца, он предлаже (начелно) помлађивање храстика садницама одсеченим стабљике. Разлог томе: родна година храста долази сувишне ријетко, жир брзо пропада а избојна снага храста је велика те дуготрајна. Одатле могућност „конзерсирања“ храстовог жира. На тај би начин сав жир, сабран родне године, могао бити потпуно искориштен. И. П. И.

»Lesnická Práce« Číslo 12—1927. — Ing. Jos. Daňha: »Vyměřování lesů a mapy katastrální« (Izmjera šuma i katastralne mape).

»Sylwan« No 5. — Listopad — Grudzień 1927. Organ polskog šumarskog društva. Urednik prof. dr. Sz. Wierdak. Izlazi u Lavovu. Sadržaj: Władysław Płoński: »Wpływ usuwania t. zw. borowiny na rozwój drzewostanów jodłowych« (Upliv oduzimanja sirovog humusa na razvoj jelovih šuma). — Tadeusz Włoszewski: »Wpływ moczenia nasion modrzewia na kiełkowanie i rozwój siewek« (Upliv močenja arishevog sjemena na klijavost i rast sadnica). — Stefan Studniarski: »Teorija Roberta Lief-

manna i jej wpływ na niektóre zagadnienia z dziedziny gospodarstwa leśnego» (Teorija Roberta Liefmanna i njen utjecaj na pojedine probleme šumskog gospodarstva). — Ing. Stanisław Staszkiewicz: »Katastrofalne szkody wiatrowe i ich przyczyny w lasach Beskidu Śląskiego» (Katastrofalne štete od vjetra i njihov uzrok u Beskidima Šlezije). — Szymon Wierdak: »Rozsiedlenie świerka, jodły i buka w Małopolsce» (Raspromianje smreke, jele i bukve u Maloj Poljskoj). — Adam Kozłowiecki: »Uwagi o podniesieniu rentowności gospodarski leśnej» (Bilješke o podizanju rentabilnosti šumskog gospodarstva). — Marija Boczkowska: »Próby opylania esturmitem barczatki sosnowki z aeroplantu Goliat w nadleśnictwie Włocławek» (Pokušaj tamanenja gusjenica Lasiocampa pini pomoću rasprašivanja esturmita sa aeroplana u šumama šumarije Włocławek). — Inž. Franciszek Krzysik: »Powódź w dolinie Lomnicy» (Poplave u dolini Lomnice).

»*Revue des Eaux et Forêts*« No. 12. — Décembre 1927. — »Coupes à tanin en forêt de la Mamora«, par Duplaquet (Taninske sieče u šumi Mamora). — »Le pin sylvestre de race noble en Alsace«, par Luneau (Obični bor kao plemenita rasa Alzasa). — »Cinquante ans de foresterie américaine«, par Guthrie (Pedesetgodišnjica amerikanskog šumarstva).

»*L'Alpe*«. No. 11. — Novembre 1927. — Aldo Pavari: »La tecnica dei rimboschimenti secondo le più recenti vedute ed esperienze« (Tehnika zašumljavanja sa osvrtom na najnovija gledišta i iskustva). — Angelo Camparini: »Produzione e reddito de cedui di castagno nell'Alto Chianti« (Producija i dohodak sitnih kestenjara u Alto Chianti).

„Весник Удружења шумарских подчиновника Краљ. С. Х. С.“ Бр. I. 1928. — Уредништво: На нову годину. — Дивјак: Велике темпоће око чувања шума. — Управа: Коначни испит у лутарској школи у Огулину. — Предлог уредбе о изменит Чиновничком Закону. — Жалосна појава. — Управа: Друштвене вести.

»*Činovnički Glasnik*«, kao opšti činovnički staleški organ ima razloga da ne bude zadovoljan odzivom, koji je do sada naišao u redovima državnih činovnika i službenika, radi zaštite čijih moralnih i materijalnih interesa je on i pokrenut. Broj njegovih pretplatnika je zaista daleko od toga, da bude zadovoljavajući, te usled toga on možda i ne vrši onaj uticaj u našoj javnosti, koji bi trebao da vrši, kao glasilo staleške činovničke organizacije.

O samoj potrebi, da se naš organ izdigne na visinu, na kojoj bi dostoјno reprezentatovao naš stalež i bio uvek rečiti branik naših interesa, smatramo da nije potrebno osobeno ni govoriti. Valja samo naglasiti, da je ta potreba danas veća možda, no što je do sada ikada bila, a u budućnosti će ona biti nesumnjivo još i veća. Predstoji, zaista, rešenje nekoliko krupnih pitanja, koja interesuju naš stalež, a prilikom rešavanja tih pitanja naš se glas mora čuti. U tome ćemo najpotpunije uspeti, ako svoj list rasprostranimo do te mere, da on u istini postane jedan faktor u našoj javnosti. No pre toga, potrebno je, da on postane list celokupnog činovništva, za čije interese se on zalaže i bori. On treba, da posluži kao oruđe uspešne akcije za zaštitu činovničkih interesa i opšte poboljšanje položaja državnih službenika i njihovih porodica. On nam je dakle, potreban koliko radi javnosti pred koju on treba da iznosi naše želje i zahteve, toliko i radi nas samih.

Pozivaju se svi činovnici, da svaki u svom području prikupi što veći broj novih pretplatnika. Spiskovi i novac prikupljen na ime pretplate neka se šalju na adresu: urednika dra. Milorada R. Đorđevića, Beograd, Ratarska ulica br. 127.

Pretplata iznosi kao i do sada Din 24.— za godinu, a Din 15.— za pola godine. Od ukupne prikupljene pretplate svaki skupljač ima pravo zadržati 5% na ime troškova za poštarinu i druge eventualne izdatke.

Narodna biblioteka u Beogradu treba »Šumarski List«: Cijela godišta I.—VI. (g. 1877.—1882.); XI.—XVIII. (g. 1887.—1894.); XXII. (1898.); XXV. (g. 1901.); XLII.—XLIII. (g. 1918.—1919.).

Nadalje treba pojedine sveske: iz godine XX. (1896.) sv. 1.—11.; XXX. (1906.) sv. 12.; XXXVI. (1912.) sv. 2.; XLIV. (1920.) sv. 1.—8.; XLVII. (1923.) sv. 5.

»Lugarski Vjesnik« cijela godišta: IV. (g. 1898.); VII. (g. 1901.); XXIV. (g. 1918.); XXV. (g. 1919.).

Nadalje pojedine sveske »Lugarskog Vjesnika«: g. I. (1895.) sv. 10.; II. (1896.) sv. 1.—11.; III. (1897.) sv. 3. i 7.; V. (1899.) sv. 1. i 4.; VI. (1900.) sv. 3. i 4.; VIII. (1902.) sv. 4. i 7.; IX. (1903.) sv. 11. i 12.; XI. (1905.) sv. 9.; XII. (1906.) sv. 10. i 12.; XIII. (1907.) sv. 1., 2., 3., 4., 5., 7. i 12.; XIV. (1908.) sv. 6., 8. i 9.; XVIII. (1912.) sv. 2.; XIX. (1913.) sv. 1., 2., 3., 4. i 5.; XX. (1914.) sv. 2.; XXIII. (1917.) sv. 7., 8., 9. i 10.; XXVI. (1920.) sv. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. i 8.

Umoljavaju se sva gospoda, koja imaju ova godišta ili sveske »Šumarskog Lista«, odnosno »Lugarskog Vjesnika«, a žele prodati ili pokloniti Narodnoj biblioteci u Beogradu, da izvoli to isto javiti.

Uprava J. Š. U.

DRUŠTVENE VIJESTI

Obavijest članovima

Po naređenju većine predsjedništva Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, odgađa se vanredna skupština Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja, sazvana za 22. i 23. januara u Beogradu, na neizvjesno vrijeme.

Skupština je odgođena iz tehničkih razloga, nadalje radi nedovršenih referata po najvažnijim pitanjima, nezgodnog roka, jer narodna skupština ne zasjeda, i jer su četiri člana predsjedništva i upravnog odbora na vanjskoj komisiji, koja se ne može prekidati i koja će trajati duže vremena.

Tajništvo J. Š. U.

UPATE ČLANARINE U MJESECU DECEMBRU I JANUARU.

Redoviti: Manojlović Petar, Beograd, Din 100.— za g. 1928.; Stojan Risto, Zaviđović Din 100.— za g. 1928.; Ing. Sarnavka, Beograd, Din 100.—, Din 50.— za 1928., Din 50.— za 1929.; Rohr Pavao, Našice, Din 100.—, Din 50.— za 1928., Din 50.— za 1929.; Markić Mihovil, Beograd, Din 100.— za g. 1928.; Dojković Vilim, Vukovar, Din 100.— za g. 1928.; Mihajlo Hartmann, Prnjavor, Din 50.— za g. 1927.; Ing. H. Schepel, Vrhovo, Din 50.—; Bogdan Mamula, Gomirje, Din 107.— za g. 1928.; Ing. Roko Kovačević, Sisak, Din 50.— za g. 1928.; Ing. Nikola Ilić, Vojni Križ, Din 50.— za g. 1928.; Ing. Drag, Matizović, Zagreb, Din 100.—, Din 50.— za 1927. i Din 50.— za 1928.; Ing. A. Strancer, Ljubljana, Din 50.—; Premužić Ante, Sušak, Din 50.— za 1926.; Pixa Ernest, Španovica, Din 50.— za g. 1928.; Jovanovac Antun, Karlovac, Din 50.— za g. 1928.; Uprava Svezničke Grašćine, Snežnik, Din 50.—; Adolf Melliva, Ravnik, D 50.—; Premerstein Robert, Radeće, Din 50.—.

Pomagači: Štefković Vladislav, Zagreb, Din 30.— za g. 1927.; Ninoslav Lovrić, Zagreb, Din 30.— za g. 1927.; Bogdan Šepa, Zagreb, Din 30.— za g. 1927.

Pretplate: Okružna šum. uprava Paračin Din 297.— za g. 1925., 1926. i 1927.; Šumska uprava Zavidović, Din 100.— za g. 1927.

Uplate doprinosa članova za stipendij studenata: Manojlović Petar, Beograd, Din 10.—; Stojanović Risto, Zavidović Din 10.—; Rohr Pavao, Našice, Din 10.—; Markić Mihovil, Beograd, Din 10.—; Ing. Sarnavka, Beograd, Din 10.—; Sacher Hugo, Belišće, Din 100.—; Čmelik Vilim, Beograd, Din 50.—; Dojković Vilim, Vukovar, Din 100.—.

Udruženje Jugoslovenskih Šumarskih Akademika u Zagrebu zahvaljuje ovim gosp. prof. ing. Pavlu Jušiću na susretljivosti, koju je pokazao prema ovom udruženju, poklonivši mu sve ispitne takse u fond za izдавanje skripata.

Bilo bi plemenito, kad bi se u ovaj primjer ugledali i svi oni, koji su u položaju da pomognu ovo najstarije udruženje studenata šumara. Skrećemo naročito pažnju gospode kolega, koji su i sami negda bili članovi ovoga Udruženja, da ga pomognu prinosima i da za nj' porade u krugu svojih poznanika.

LIČNE VIJESTI

Ing. Dr. Alfred Lahwasser promoviran je 14. o. mj. na visokoj školi za kulturu tla u Beču na čast doktora. Čestitamo!

POSTAVLJENI SU:

Milanović Blaž, inspektor Min. unutr. djela u. p., za inspektora II. kat. 1. grupe pri Gener. direkciji šuma.

Dukić Pavao, biv. šum. kancelista i sadanji dnevničar, za admin. čin. III. kat. 3. grupe pri Gener. direkciji šuma.

Marić Branko, pisar, za admin. čin. za geometarske poslove II. kat. 4. grupe pri Gener. direkciji šuma.

Antić Miodrag, admin. činov., za admin. činovnika za geometarske poslove III. kat. 3. grupe pri Gener. direkciji šuma.

Ivanović Milivoj, admin. čin., za odmin. činovn. za geometarske poslove III. kat. 3. grupe pri Gener. direkciji šuma.

Vukdelić Radovan, arh. činov. u. p., za admin. činov. III. kat. 3. grupe pri dir. šuma petrovaradinske I. O. u Sr. Mitrovici.

Stanković Branislav, biv. polic. pisar, za knjigovodu II. kat. 4. grupe pri Dir. šuma u Aleksincu.

UNAPREĐENI SU:

Bijelić Jovan, sekretar III. kat. 1. grupe, za sekretara II. kat. 1. grupe pri Gener. direkciji šuma.

Babić Zaharije, za šum. nadinž. I. kat. 7. grupe i šefa Šum. uprave u Vrgin Mostu.

Oršanić Josip, za admin. činov. III. kat. 3. grupe pri Gener. direkciji šuma.

Miljković Stanojlo, za okr. šumara II. kat. 3. grupe i šefa Šum. uprave u Bajinoj Baštji.

PREMJEŠTENI SU:

Popović Pavle, za podšumara III. kat. 2. grupe pri Šum. upravi u Gor. Ivanovcu, iz Arandelovca.

Jevtić Živojin, iz Gor. Milanovca za podšumara III. kat. 2. grupe pri Šum. upravi u Arandelovcu.

Lončar Milutin, iz Skoplja za okr. šumara I. kat. 8. grupe i šefa Šum. uprave u Đevđeliji.

Šinkovec Bogomir, iz Đevđelije za okr. šumara I. kat. 8. grupe pri Šum. upravi u Skoplju.

Šunjevarić Milenko, iz Gor. Milanovca za okr. šumara II. kat. 3. grupe i šefa Šum. uprave u Bitolju.

Radišević Milan, iz Kosinja, za Šum. inž. I. kat. 8. grupe i šefa Šum. uprave u Gospicu.

Lozjanin Mitorad, iz Klenka za Šum. inž. I. kat. 8. grupe pri Šum. upravi u Kupinovu.

Asaj Franjo, iz Aleksinca za Šum. nadinž. I. kat. 7. grupe i šefa Šum. uprave u Banskim Karlovcima.

Antić Živojin, Šum. pripravnik iz Kruševca za oficijala III. kat. 4. grupe kod obl. Šum. referenta zagrebačke oblasti u Zagrebu.

Radivojević Gligorije, iz Golubca za akcesistu III. kat. 4. grupe kod oblasnog Šum. referenta osječke oblasti u Osijeku.

Demirović Salih, admin. čin. III. kat. 3. grupe od Šum. uprave u Beogradu, Generalnoj Direkciji šuma.

UMIROVLJENI SU:

Kostić Milan, blagajnik III. kat. 1. grupe pri Dir. šuma u Aleksincu.

IZ DRŽ. SLUŽBE OTPUŠTEN JE:

Petković Krsto, admin. kancelista III. kat. 4. grupe pri Dir. šuma u Sarajevu.

OGLASI

Broj 2.435/1927.

OGLAS

Kod šumske uprave u Srednjem prodavaće se dana **30. januara 1928. u 10 sati** pre podne putem javne usmene i pismene dražbe 1000 kubnih metara jelove i omo-rove grade na panju u Šumi Stublinski krš odel 229.

Početna cena iznosi prosečno 30 dinara 50 para po kubnom metru oblog drveta na panju.

Svaki nudioči mora pre početka dražbe položiti kauciju od 3050 dinara u gotovom ili u vrednosnim papirima, koji se primaju kao kaucija pri državnim licitacijama i taksenu marku od 100 dinara.

Strani nudioči treba da polože dvostruku kauciju.

Pismene ponude sa kaucijom i taksenom markom od 100 dinara treba poslati zapečaćene Šumskoj upravi u Srednjem najkašnje do 10 sati 30. januara 1928.

Kupac mora platiti 6% od cele kupovine kao doprinos fondu za pošumljenje i sve troškove oglasa licitacije.

Dražba se neće obdržavati ako joj nebudu prisustvovala bar tri nudioča.

Kasnije prispele ponude i očitovanja neće se uvažiti.

Ministarstvo Šuma i Rudnika bira slobodno između prispehlih ponuda i može svaku bez navoda razloga odbiti.

Do rešenja vezani su nudioči na svoje ponude.

Srednje, dne 20. decembra 1927.

Šumska uprava Srednje

Broj 7.223/1927.

OGLAS DRAŽBE STABALA

U subotu dne **4. veljače 1928. u 10 sati** dopodne prodavati će se javnom dražbom putem pismenih ponuda u uredovnici potpisane Direkcije u Ogulinu niže navedena stabla i to:

NA PODRUČJU ŠUMSKE UPRAVE U OGULINU:

Skupina 1.

Šumski predjel Kozarac — 360 jelovih stabala procjenjenih na 710 m^3 grade i 208 prm. ogrijeva uz iskličnu cijenu od 70.000 dinara. Udaljenost od željezničke postaje Vrbovsko 5 klm.

Skupina 2.

Šumski predjel Grčka kosa III. — 45 jelovih stabala procjenjenih na 91 m^3 grade; 887 bukovih stabala procjenjenih na 1468 m^3 grade i 13 javorovih stabala procjenjenih na 83 m^3 grade uz iskličnu cijenu od 52.000 dinara. Udaljenost od Ogulina 30 klm.

NA PODRUČJU ŠUMSKE UPRAVE PLAŠKI:

Skupina 3.

U šumskom predjelu Hum broj I. — 1666 bukovih stabala sa 4610 m^3 grade uz iskličnu cijenu od 176.200 dinara. Udaljenost od Plaškoga 11.5 klm.

Skupina 4.

U šumskom predjelu Hum broj II. — 1200 bukovih stabala sa 3155 m^3 grade uz iskličnu cijenu od 98.500 dinara. Udaljenost do Josipdola 15 klm a do želj. stанице Vojnovac 7 klm.

Skupina 5.

U šumskom predjelu Visoki vrh — 330 jelovih stabala sa 500 m^3 grade, 416 bukovih stabala sa 830 m^3 grade uz iskličnu cijenu od 90.000 dinara. Udaljenost do otvorene pruge kod stанице Blata 1 klm.

NA PODRUČJU ŠUMSKE UPRAVE KRIVIPUT:

Skupina 6.

U šumskom predjelu Miškovica I. — 1000 bukovih stabala procjenjenih na 1776 m^3 grade i 965 prm. ogrijeva uz iskličnu cijenu od 77.000 dinara. Udaljenost od morske luke Senj 24 klm.

Skupina 7.

U šumskom predjelu Miškovica II. — 1000 bukovih stabala sa 1776 m^3 grade i 965 m^3 ogrijeva uz iskličnu cijenu od 77.000 dinara. Udaljenost od morske luke Senj 24 klm.

Rok izrade i izvoza za sve skupine do 31. III. 1929.

OPĆENITI DRAŽBENI UVJETI:

1. Primaju se samo sa 100 dinara biljegovane pismene ponude valjano zapečaćene i predane najkasnije do 10 sati po uredskom satu gore navedenoga dana kod uručbenoga zapisnika Direkcije šuma imovne općine ogulinske u Ogulinu.

Ponude usmene, brzjavne i uvjetne ne će se uzeti u obzir.

2. Ponuda ima da sadrži:

a) Ime, prezime, zanimanje i boravište nudioca, te njegov vlastoručni potpis i očitovanje, da je samostalan ili ako licitira koja firma, njezino ime, potpis prema upisu u trg. registru i mjesto gdje joj je sjedište;

b) ime pojedinoga objekta, za koji se natječe sa točnom oznakom u brojkama i slovima ponudene svote u dinarima;

c) svjedočanstvo, odnosno uvjerenje o nadmetačkoj sposobnosti;

d) uvjerenje, da je nudioc svoju radnju prijavio obrtnoj vlasti i da je svim svojim dospjelim novčanim obvezama prema ogulinskoj imovnoj općini potpuno udovoljio i da je platilo državni porez za tekuće tromjeseće;

e) žaobinu, vadium u 10%-tnom iznosu od isklične cijene. Žaobina može biti u gotovom novcu ili u vrijednosnim papirima, koji su u Kraljevini SHS priznati kao za jamstvo prikladni a računaju se po burzovnom tečaju od dana dražbe no nikad iznad nominale. Strani državljanin polaže vadium u dvostrukom iznosu.

3. Odobrenje dražbe zavisi od Ministarstva Šuma i Rudnika.

4. Kupovinu ima kupac položiti najkasnije 14 dana po dobivenoj obavijesti o odobrenju dražbe no dozvoliti će se na molbu uplata kupovnine najviše u tri obroka,

ali za drugi i treći obrok plaćaju se kamati računajući od dana obavještenja da je dražba odobrena.

5. Dostalac je dužan sa uplatom prvoga obroka kupovnine uplatiti i sve državne propisane pristojbe a osim toga ovih i 0.7% od cijelokupne kupovnine u korist zaklade za pošumljenje primorskog kraša i za uzgoj djece šum. činovnika.

6. Svi ostali dražbeni uvjeti mogu se doznati za vrijeme uredovnih sati kod Direkcije šuma u Ogulinu i dotičnih šumskih uprava, a dobiti uz uplatu od 30 dinara po primjerku.

Direkcija šuma Ogulinske imovne općine

U Ogulinu, dne 27. decembra 1927.

Broj 6.677/1927.

OGLAS DRAŽBE STABALA

Na temelju odobrene drvosječne osnove za godinu 1927. i naredenju Ministarstva Šuma i Rudnika Generalne Direkcije šuma od 26. novembra 1927. broj 42.958. prodavati će se pod imenom veleprodaja »Ljubča« kod Direkcije šuma ogulinske imovne općine u Ogulinu u subotu dne **4. veljače 1928.** u 10 sati prije podne putem pismene licitacije niže navedene skupine:

Skupina I.

Ljubča-Prištenik: — 1538 jelovih i smrekovih stabala sa 7777 m^3 totalne dryne mase; 17.265 bukovih stabala sa 82.603 m^3 totalne dryne mase i 153 javorova stabala sa 997 m^3 totalne dryne mase.

Skupina II.

Cesarovac-Veliki Stožer: — 815 jelovih i smrekovih stabala sa 3592 m^3 totalne dryne mase; 23.305 bukovih stabala sa 107.817 m^3 totalne dryne mase i 359 javorovih stabala sa 3070 m^3 totalne dryne mase.

Skupina III.

Preka kosa-Tisovac: — 2613 jelovih i smrekovih stabala sa 12.867 m^3 totalne dryne mase; 13.242 bukovih stabala sa 58.447 m^3 totalne dryne mase i 693 javorovih stabala sa 4.737 m^3 totalne dryne mase.

Skupina IV.

Uvala-Bršljenovica: — 2661 jelovih i smrekovih stabala sa 11.394 m^3 totalne dryne mase; 18.587 bukovih stabala sa 95.318 m^3 totalne dryne mase i 532 javorova stabala sa 3.631 m^3 totalne dryne mase.

Sveukupno:

7.627 jelovih i smrekovih stabala sa 35.630 m^3 totalne dryne mase;
72.399 bukovih stabala sa 344.185 m^3 totalne dryne mase; i
1.737 javorovih stabala sa 12.435 m^3 totalne dryne mase.

Broj stabala, kubični sadržaj totalne dryne gromade je aproksimativno ustanovljen.

Prodaje se tehnički uporabiva grada i ogrijev.

Prodaje se svaka skupina napose ali se prima i komulativna ponuda na sve četiri skupine zajedno ili na više skupina zajedno, koje imaju prednost ako dosegnu ponuđenu cijenu zajedno na dan dražbe. Prodaja se vrši prema dražbenim uvjetima, koji stoje na uvid kod ove Direkcije.

Rok izradbe 8 (osam) godina.

Isklična cijena se ne naznačuje.

Prodaje se stablimično, te se imade ponuditi cijena za svaku vrst stabala na pose, a cijena se ustanavljuje na bazi tečaja dinara prema švicarskom franku na temelju zvaničnih podataka Ministarstva financija na dan dražbe.

Ovaj razmjer ostaje valjan od početka do svršetka sječe te prema njemu cijena pada i raste t. j. prema zvaničnom tečaju dinara.

Primaju se samo sa 100 dinara biljegovane pismene ponude, valjano zapećene i predane najkasnije dva dana prije odredenoga vremena prodaje kod uručbenoga zapisnika Direkcije šuma imovne općine ogulinske u Ogulinu.

Ponude usmene, uvjetne, brzjavne neće se uzimati u obzir.

Ponuda ima da sadrži:

a) Ime i prezime, zanimanje i boravište nudioca te njegov vlastoručni potpis i očitovanje, da je samostalan ili ako licitira koja firma, njezino ime, potpis prema upisu u trgovackom registru i mjesto gdje joj je sjedište.

b) Ime pojedine skupine, za koju se natječe, sa točnom oznakom u brojkama i slovima ponudene svote u dinarima.

c) Svjedočanstvo odnosno uvjerenje o nadmetačkoj sposobnosti.

d) Uvjerenje, da je nudioc svoju radnju prijavio obrtnoj vlasti i da je platilo državni porez za tekuće tromjesečje.

e) Žaobinu t. j. vadium na čitavu veleprodaju u iznosu od 300.000 dinara (tri stotine hiljada dinara) a na pojedinu skupinu 75.000 dinara.

Nudioci, koji su strani državljeni plaćaju dvostruku žaobinu t. j. 600.000 odnosno 150.000 dinara.

Žaobina može biti u gotovom novcu ili u vrijednosnim papirima, koji su označeni u čl. 88. zakona o Državnom Računovodstvu, a računaju se po burzovnom tečaju od dana dražbe nu nikad iznad nominale.

Odobrenje dražbe ovisi od Ministarstva Šuma i Rudnika.

Uplata kupovnine uslijediti će u 8 (osam) godišnjih obroka prema veličini etata t. j. vrsti i broju doznačenih stabala te zvaničnom kurzu dinara.

Prodaji namjenjena stabla nalaze se na površini od 3630 jutara, te gravitiraju većinom na stanicu državne željeznice Blata a manji dio na željezničku stanicu Plaški.

Najveća udaljenost iznosi 28 klm do željezničke stanice.

Istočnom i zapadnom stranom veleprodaje pruža se državna cesta tako, da je izvoz moguć.

Dostalac je dužan sa uplatom prvoga obroka kupovnine uplatiti i sve državne propisane pristoje, dočim uplata od 0.5% za pošumljenje kraša i 0.2% za uzgojn zakladu šumarskih činovnika uplatiti će se prigodom uplata pojedinih etata.

Svi ostali dražbeni uvjeti mogu se dozнатi za vrijeme uredovnih sati kod Direkcije Šuma u Ogulinu i dotičnih šumskih uprava u Plaški i Drežnik dok se nacrt i jedan primjerak ugovora mogu dobiti kod ove Direkcije uz uplatu od 400 dinara.

Direkcija Šuma Ogulinske imovne općine

U Ogulinu, dne 27. decembra 1927.

Broj 5293/1927.

OGLAS.

DRAŽBE HRASTOVIH STABALA I IZRAĐENIH BUKOVIH KLADA.

U ponedjeljak dne 6. februara o. g. u 10 sati prije podne prodavati će se pismenom ofertalnom dražbom u Novoj Gradiški kod Direkcije Šuma gradiške imovne općine 378 hrastovih stabala u drvosjeku Glavica-Kresevac, uz iskličnu cijenu od

211.383 dinara,

1745 hrastovih stabala u drvosjeku Stari Gaj uz iskličnu cijenu od

407.719 dinara.

Oba drvosjeka su na području Šumske uprave Okučani od željezničke stanice Okučani 9 klm udaljeni.

- 1000 m³ bukovih blada I. i II. klase postavno vagon Pleternica;
- 500 m³ bukovih klada I. i II. klase postavno vagon Okučani;
- 300 m³ bukovih klada I. i II. klase postavno vagon Lipovljani;
- 1000 m³ bukovih klada I. i II. klase postavno industrijski kolosjek Godinjak (kod Starog Petrovogsela);
- 800 m³ bukovih klada I. i II. klase postavno u Novu Gradišku.

Detaljne informacije i uvjeti mogu se na zhatjev dobiti kod ove Direkcije.

Direkcija Šuma gradiške imovne općine u Novoj Gradiški

Broj 15.402/1927.

OGLAS DRAŽBE STABALA

Kr. Direkcija Šuma u Zagrebu prodavati će ofertalnom licitacijom dne **20. februara 1928. u 11 sati** u dvije prodajne skupine ove sjećine:

NA PODRUČJU KR. ŠUMSKE UPRAVE U MRKOPLJU:

Skupina I. U sjekoredu V. okružje 10. čestica 80 i 81 na panju jelovih 2583 stabala procjenjenih na 3320 m³ tvoriva i 1980 m³ goriva, bukovih 8714 stabala procjenjenih na 2260 m³ tvoriva i 6660 m³ goriva, te favorovih 13 stabala procjenjenih na 19 m³ tvoriva, sve uz iskličnu cijenu od 249.314 dinara. Žaobina 25.000 dinara.

NA PODRUČJU KR. ŠUMSKE UPRAVE U FUŽINI:

Skupina II. U sjekoredu I. okružje 5. čestica 3. na panju bukovih 1447 stabala procjenjenih na 217 m³ tvoriva i 2590 m³ goriva, uz iskličnu cijenu od 37.590 dinara. Žaobina 4000 dinara.

Žaobine gore označene imadu se kod blagajne Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu predati najdulje do 10 sati dana 20. februara 1928. Licitacija će se izvršiti po propisima zakona o Državnom Računovodstvu, a naročito se ističu ovi uslovi:

Sa 100 dinara biljegovane i zapečaćene ponude valja predati kod potpisane Direkcije najkasnije do 11 sati dana 20. februara 1928.

Kupovnina ima se platiti u četiri jednaka obroka i to: prvi obrok u roku od 14 dana od dana obavijesti, da je licitacija odobrena, drugi obrok prije početka izvoza prve četvrtine izradene robe, ali najduže do 30. juna 1928., treći obrok prije početka izvoza druge četvrtine izradene robe, ali najduže do 30. septembra 1928. i četvrti obrok prije početka izvoza ostale dvije četvrtine izradene robe, ali najduže do 31. decembra 1928.

Kod uplate prvog obroka kupovnine, dužan je kupac platiti još 6% u fond za pošumljenje, 0,2% za uzgojnou zakladu šumarskih činovnika i 2% za troškove konsignacije, raspisa licitacije i uzdržavanje cesta od cijele kupovnine te propisane pristojbe na ugovor.

Rok za izradbu i izvoz ustanavljuje se do konca decembra 1929. godine.

Ostali uslovi licitacije i uslovi ugovora mogu se uviditi u radno vrijeme kod Kr. Direkcije Šuma u Zagrebu, te kod kr. šumske uprave u Mrkoplju i Fužini.

U Zagrebu, dne 5. januara 1928.

Kr. Direkcija Šuma.

INŠPEKTORAT ZA POŠUMLJEVANJE KRŠEVA, GOLETI I UREĐENJE BUJICA.

Broj 35/1928.

U Senju, dne 10. januara 1928.

OGLAS O RAZDIOBI SADNICA.

Na temelju naredjenja gospodina Ministra Šuma i Rudnika od 30. novembra broj 46.233/1927. razdijelit će Inšpektorat za pošumljevanje Krša, Goleti i uređenje bujica u Senju tečajem ovog proljeća iz područnih šumskih rasadnika ove sadnice:

Tekući broj	Vrst sadnica	K o m a d a			Opaska
		1 god.	2 god.	3 god.	
1.	Crni bor (<i>Pinus laricio</i>) v. aust.		2.200.000		
2.	Bagrem (<i>Robinia pseudo-</i> <i>acacia</i>)	250.000			
3.	Smrča (<i>Picea excelsa</i>)			230.000	
4.	Jasen crn (<i>Fraxinus ormus</i>)			100.000	
5.	Dud	30.000			

Ko želi bilo od koje vrste navedenih sadnica, neka se do konca februara o. g. javi ovom Inšpektoratu. Općinska poglavarstva mogu zatražiti za pojedina sela potreban broj sadnica jednim dopisom.

Privatnici kao i korporacije na Primorskom kršu dobivaju sadnice besplatno, dok će ostali imati da plate samo troškove oko pakovanja i otpreme sadnica. Svi oni, koji su već do danas zatražili od Inšpektorata sadnice ne trebaju ponovno dostavu sadnica zatražiti — te je za njih zatraženi broj sadnica već i rezerviran te ove rezervirane sadnice nijesu u gornjem iskazu navedene.

M. P.

Šef Inšpektorata:

Alf. Kauders s. r.

ŠUMAR,

apsolvent vis. šum. šole z 7-letno prakso. Geodet. Jug. državljan išče službu pod značko »Energičen«. Naslov se dobi pri Redakciji Šum. Lista.

Broj 20/1928.

Dražba hrastovih stabala.

Na temelju odobrenja Ministarstva Šuma i Rudnika od 8. decembra 1927. broj 48.535 prodavati će se kod potpisane Direkcije u Bjelovaru javnom dražbom putem pismenih ponuda (ofertnom licitacijom) **dana 27. februara 1928. u 10 sati do podne** sva u šumi Žutica-Carevbok u okružju I—III te V—VIII suha i polusuha hrastova stabla obilježena brojem 1 do 49.257, procenjena na 15.210 m^3 tehničkog drveta, kvadrata, željezničkih podvlaka, telegrafskih stupaca, hmeljovka te ogrevnog drveta uz iskličnu cenu od 577.608 dinara.

Stabla se nalaze na teritoriju šumske uprave Kloštar Ivanić, a udaljena su 8 km. od željezničke stanice Ivanić Grad.

Izvadak iz dražbenih uvjeta:

1. Predmet dražbe su svih 49.257 stabala i kupac ih može cijela nesmetano u svoju korist izradivati.

2. Pismene ponude imaju biti providene sa 100 dinara taksenih markica, vlastoručno potpisane po nudiocu uz naročito očitovanje, da su mu uvjeti dražbe poznati i da iste bezuvjetno prihvata te konačno obložene uvjerenjem poreske vlasti da je nudioc uplatio porez za tekuće tromjeseče te uvjerenjem nadležne vlasti o poslovnoj sposobnosti i da mu je radnja prijavljena.

3. Ponudi imade nudioc državljanin kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca u ime žaobine priklopiti iznos od 5% a strani državljanin iznos od 10% na ponudenu svotu ili u gotovu novcu ili u državnim papirima po nominalnoj vrijednosti ili inim papirima kojima je priznata pupilarna sjegurnost u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca a po njihovom burzovnom tečaju.

4. Nudioca veže njegova ponuda časom kada ju stavi a imovnu općinu križevačku tek nakon odobrenja dražbenoga čina po Ministarstvu Šuma i Rudnika, a dostalcem se smatra onaj koji najvišu ponudu iznad iskličene cene stavi.

5. Ponude prema gornjemu sastavljeni, obložene i dobro zatvorene primaju se kod potpisane direkcije za vreme uredovnih sati najkašnje do 10 sati do podne po uredskom satu dana 27. februara 1928. Kasnije stigle, uvjetne, usmene, brzoprovode, kao i manjkavo obložene ponude ne primaju se.

6. Rok za izradbu i izvoz kupljenih stabala ustanovljuje se sa 31. decembra 1929. godine.

7. Kupovinu na jedan put u potpunom iznosu imade kupac platiti u blagajnu križevačke imovne općine u najduljem roku od 14 dana nakon obavijesti o odobrenju dražbenog čina po Ministarstvu Šuma i Rudnika.

8. Osam dana nakon obavijesti o odobrenju dražbenog čina dužan je kupac uplatiti u gotovom u blagajnu imovne općine križevačke a na dostalu svote 8,2% u ime takse te raznih doprinosa a ako je državljanin kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, položenu žaobinu nadopuniti na 10%, od dostale svote kao jamčevinu.

9. Pobliži dražbeni uvjeti koji za dražbu valjanost imaju a za dostača kupoprodajni ugovor sačinjavaju, mogu se saznati za vreme uredovnih sati kod potpisane direkcije te šumske uprave u Kloštru Ivaniću.

DIREKCIJA ŠUMA KRIŽEVAČKE IMOVNE OPŠTINE.

U BJELOVARU, dne 3. januara 1928.

Sadnice šumskog i ukrasnog drveća

Iz društvenoga rasadnika u Slivnici kod Maribora izdavati će se na proljeće 1928. godine slijedeće

SADNICE:

Smreka (<i>Picea excelsa</i>) . .	3	god. sjemenice	za	1000 kom.	110	Din.
Bijeli bor (<i>Pinus silvestris</i>)	4	» presadenice	»	1000 »	120	»
Crni bor (<i>P. laricio austr.</i>)	2	» sjemenice	»	1000 »	100	»
Glatki bor (<i>Pinus strobus</i>)	3	» presadenice	»	1000 »	90	»
Ariš (<i>Larix europaea</i>)	2	» sjemenice	»	1000 »	150	»
Ariš japanski (<i>L. leptolepis</i>)	2	» sjemenice	»	1000 »	180	»
Duglazija (<i>Pseudotsuga Douglasii</i> var. <i>viridis</i>) . .	2	» presadenice	»	1000 »	300	»
Bagren (<i>Robinia pseudoacacia</i>)	1	» sjemenice	»	1000 »	800	»
Jasen obični (<i>Fraxinus excelsior</i>)	2	» presadenice	»	1000 »	120	»
Jasen amer. (<i>Frax. alba</i>) . .	2	» presadenice	»	1000 »	150	»
Crveni hrast (<i>Quercus rubra</i>)	1	» sjemenice	»	1000 »	220	»
Kesten pitomi (<i>Castanea vesca</i>)	1	» sjemenice	»	1000 »	280	»
Kanadska topola (<i>Populus canadensis, deltoidea</i>) . .	1	» reznice	»	1000 »	120	»
Vrba (<i>Salix amygd. l.</i> vrsta za pletenje košara) . .	1	» reznice	»	1000 »	100	»
Jajša crna (<i>Alnus glutinosa</i>)	2	» sjemenice	»	1000 »	120	»
Brest (<i>Ulmus montana</i>) . .	2	» presadenice	kom. po	50	para	
Crni orah (<i>Juglans nigra</i>) . .	1	» sjemenice	»	»	60	»
Crni javor (<i>Acer platanoid.</i>)	2	» presadenice	»	»	30	»
Jesenasti javor (<i>A. Negundo</i>)	3	» presaden. (do 2 m visok)	»	»	2	Din.
Platana (<i>Platanus orient.</i>) . .	2	» presadenice	kom. po	2	»	
Cipresa (<i>Chamaecyparis Lawson.</i>)	2	» sjemenice	»	»	1	»
<i>Picea sitcænsis</i>	3	» presadenice	»	»	2	»
<i>Picea alba</i>	3	» presadenice	»	»	2	»
<i>Pinus rigida</i>	2	» sjemenice	»	»	2	»
<i>Pinus laricio corsicana</i>						
Lipa velikolisna (<i>Tilia grandifolia</i>)	2	» sjemenice	»	»	20	para
	3	» sjemenice	»	»	3	Din.

Kod narudžbe pojedinih (do 50) naročito lijepih, izabranih komada za parkove računa se dvostruka cijena.

Sadnice se šalju stručno pakovane i pomno prebrane kao brzovozna roba. Sa predajom na stanicu prestaje odgovornost vodstva. Kod narudžbe treba označiti pored ostalog točan naslov, željezničku stanicu i poštu. Cijene se razumiju loko rasadnik. Za pakovanje i dovoz računa se prema vrsti i broju sadnica 5 do 20% od naznačenih cijena. Kako stigne narudžba obavještuje se naručitelj, da li će i od prilike kada će sadnice primiti. Sa obavijesti prima ujedno ispunjenu čekovnu uplatnicu rasadnika. **Sadnice će se otpremiti samo onim naručiteljima, koji označenu svotu uplate najkasnije do 15. februara 1928.**

O dnevnu pošiljke obavještuje se naslovnik još posebice poštom, a po želji i brzojavno o njegovu trošku.

Za područje Ljubljanske i Mariborske oblasti važe cijene, koje su bile odredene za ostale javne rasadnike.

Narudžbe prima te izdaje sva potrebna detaljnija obavještenja:

Upravnik šumskoga rasadnika u Mariboru

(Slovenija), Jugoslovenski trg 1.

Jugoslovensko Šumarsko Udruženje, Podr. Ljubljana, dne 14. XII. 1927. g.

**DIONIČARSKO DRUŠTVO
za eksploataciju drva**

Zagreb, Trg N br. 3.

Telefon 16-34, 12-38 — Brzojavi: „Exploitat“

Parna pilana i tvornica parketa:
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Prodajni ured:

BANJA-LUKA

Proizvadja i eksportira:

hrastovu robu, parenu i ne-
parenu bukovinu, mekanu
rezanu gradju, gorivo drvo
te parkete.

**SOCIÉTÉ ANONYME
d'Exploitation forestière**

Zagreb, Trg N br. 3.

Téléph.: 16-34, 12-38 — Telegram.: „Exploitat“

Scierie à vapeur et fabrique des parquets
VIROVITICA, KRUŠEVAC

Bureau de vente:

BANJA-LUKA

Produit et exporte:

matériaux en chêne, hêtre étuvé
et non étuvé, bois tendre mate-
riaux de construction, matériaux
sciés et bois pour chauffage et
parquets.

Što neznaš pitaj Univerzalni informativni Biro „**A R G U S**“
Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6-25 — **Beograd** — (Pasaž Akademije Nauka)

KRNDIJA

gospodarska i šumarska industrija d. d.
u Zagrebu

Uprava gospodarstva i šumarskstva:
NAŠICE, SLAVONIJA.

Proizvodi i eksportira svekolike
gospodarske i šumske proizvode

KOŽE OD DIVLJАČI **Makso Tandler**
zečje, lisicje, kune, tvoraca i t. d. kao i
sve vrste sirovih koža kupuje
po najvišim cijenama

Boškovićeva ul. 40 Telefon br. 13-89
Brzojavi: TAURIA, Zagreb

Šumarskog vježbenika

absolviranog šumskog inžinjera prima d. d. za vlastitu šumu. Ponude na
uredništvo pod broj 68.

Knjižnica Jug. Šum. Udruženja

Dosada i zašla izdanja:

Br. 1. Ugrenović: „Iz istorije našeg šumarskog“ . . .	Din 10—
Br. 2. Perušić: „Krajiške imovne općine“	” 10—
Br. 3. Петровић: „Шуме и шумска привреда у Македонији“	Дин 13—
Br. 4. Hufnagl-Veseli-Miletić: „Praktično uređivanje šuma“	Din 20—
Бр. 5. Манојловић Милан: „Методе уређења“ . . .	Дин 10—
Br. 6. Frančišković: Šume Thurn-Taxisa	(rasprodano)

U nakladi Jugosl. Šumarskog Udruženja štampano:

Ružić: „Zakon o šumama“	Din	50—
Šivic: „Gozdarstvo v Sloveniji“, za članove	"	30—
” ” za nečlanove	"	45—
Levaković: „Dendrometrija“ (za đake)	"	70—
” ” za članove	"	78—
” ” za nečlanove	"	100—
Nenadić: „Računanje vrijednosti šuma“ (za đake)	"	70—
” ” za članove	"	78—
” ” za nečlanove	"	100—
Угреновић: „Закон о шумама“	(распродано)	
Ugrenović: „Šumarsko-politička osnovica Zakona o Šumama	(rasprodano)	
Угреновић: „Пола Столећа Шумарства“	Din	200—
Ugrenović: „Pola Stoljeća Šumarstva“	"	200—

Cijene se razumijevaju bez poštarine

**Knjige se naručuju kod „Jugoslovenskog Šumarskog Udruženja“
Zagreb, Vukotinovićeva ulica br. 2.**

SADRŽAJ:

Ugrenović: Zakon o Šumama. — Угреновић : Смоларење. — Trgovina. — Наука и настава. — Пракса. — Zakonarstvo, politika, administracija. — Лов. — Литература. — Lične vijesti. — Oglasni.

SOMMAIRE:

Ugrenović: Loi sur les forêts. — Ugrenović: Gemmage. — Commerce. — Science et l'enseignement. — Pratique. — Législation, politique et administration. — Chasse. — Bibliographie. — Mouvements. — Adjudications.